11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1997 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 237 (1491)

Ազգ

Azg armenian daily

Հայ երեխաների վաճառք Հայաստան-Բելառուս-Լեհաստան ուղիով

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԻԳՐԱՆ։ Բելառուսի Հանրապետությունում բացահայտվել է հայազգի անձանցից կազմված մի հանցավոր խումբ, որը զբաղվում էր երեխաների վաճառքով։ Վերոհիշյալ անձինք բուժման ուղարկելու պատրվակով Հայաստանից Բրեստ, ապա Լեհաստան էին տեղափոխում հայաստանցի երեխաներին եւ վաճառում։ Այս մասին հայտարարել էր Բելառուսի Հանրապետության գլխավոր դատախազը վերջերս Մոսկվայում տեղի ունեցած ԱՊՀ երկրների գլխավոր դատախազների կոորդինացիոն խորհրդի նիստում։ Դեկտեմբերի 10-ին տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսում, ՀՀ գլխավոր դատախազը հավաստիացրեց, որ ինքը Բելառուսի դատախազությունից պահանջել է գործի նյութերը եւ կիսկի դրա ընթացքը։

Ասուլիսի մասին ավելի մանրամասն 3-րդ էջում։

ԱԶԳԱՅԻՆ

«Կորցնելով Արցախը, կկորցնենք Հայաստանը»

Հանրահավաք ի պաշտպանություն ԼՂՀ անկախության

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

«Ի պաշտպանություն Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության» ...ահայկական համաժողովի ...կոմիտեի, Հայաստանի մտավորականների խորհրդի, քաղաքական ...ասարակական մի շարք կազմակերպությունների նախաձեռնու... Ազատության հրապարակում ունեցավ հանրահավաք նվիրված ղարաբաղյան հիմնախնդրի ...ավորման գործընթացում վերջ ...նկատվող տագնապալի զարգացումներին եւ արցախահայության ինքնորոշման իրավունքի ...պաշտպանության խնդիրներին։ Ելույթ ունեցողները՝ ՀՅԴ Գերագույն ...ի ներկայացուցիչ Հրայր Կարապետյանը, Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցության նախագահ Սարգսյանը, ակադեմիկոս ...ուշ Խուդավերդյանը, ՍԻՄ-ի դեկավար Հրանտ Խաչատրյանը, ԻՄ-ի ...նորդ Պարույր Հայրիկյանը եւ ...րենց ելույթներում հանրահավաքի մասնակիցների ուշադրությունը սեւեռեցին արցախյան հիմնախնդրում ՀՀ իշխանությունների ...րած «պարտվողական անբռնելի կեցվածքին», ընդգծելով, որ «կորցնելով Արցախը, մենք ի վերջո կկորցնենք Հայաստանը»։ Ըստ հռետորների, արտաքին քաղաքականության բնագավառում ստեղծված վտանգավոր կացությունը հետեւանք է Հայաստանի ներկայիս իշխանությունների հարմարվողական քաղաքականության։ Եվ միայն Արցախի ժողովրդի եւ ղեկավարության հաստատակամության շնորհիվ է հաջողվում առայժմ դիմագրավել միջնորդ կազմակերպությունների օրեցօր սաստկացող ճնշմանը։ Դիվանագիտական ձախողումները ի վերջո կհանգեցնեն լիակատար պարտության, եթե ակտիվ միջոցներ չձեռնարկվեն դրությունը շտկելու ուղղությամբ։

Հանրահավաքի մասնակիցները երկու ուղերձ ընդունեցին՝ ուղղված Հայաստանի իշխանություններին եւ դեկտեմբերի 16-ին Կոպենհագենում կայանալիք ԵԱՀԿ ... արտաքին գործերի նախարարների խորհրդի մասնակիցներին։ Առաջին ուղերձում մասնավորապես նշվում է

Տես ➧ էջ 2

...ԱԿ-ը ճշտում է

...ության հրապարակում երեկ ...ած հանրահավաքի մասնա...ի անունից ընդունվեց երկու ...՝ առաջինն ուղղված ՀՀ իշ...թյուններին, իսկ երկրորդը՝ Կո...ագենյան հանդիպման մասնա...կրներին։ Այդ ուղերձների տակ ...է նաեւ Հայաստանի Ռամկա...գասական կուսակցության ա... ՀՌԱԿ Մամլո դիվանը անհրա...համարում նշել, որ մինչ կու...թյունը որեւէ առարկություն ...2-րդ ուղերձի կապակցությամբ ...խմբագրությամբ հաստատել եւ ...ում է դրա բովանդակությու...կայն մեծ վերապահություն ու...աջին ՀՀ իշխանություններին ...ած ուղերձի նկատմամբ, որի ...ական եւ ՀՌԱԿ Հանրապետա...արչության ներկայացուցիչնե...մից հաստատված տեքստի հաս...ս վերջին տարբերությունը էա...ոփոխության է ենթարկվել հե...յում՝ ՀՌԱԿ ՀՎ-ի համար դեռեւս ...յտ հանգամանքներում։ Հետեւա...ՌԱԿ ՀՎ-ն պարտք է համարում ...վերաշարադրել հիշյալ պար...թյունն իր նախնական, այսինքն ...ողմից վավերացված տեքստով. ...«, հանրահավաքի մասնակից... ՀՀ նախագահ Լ. Տեր-Պետրո...նից, Հայաստանի իշխանություն...ից պահանջում ենք պաշտպանել ...ան գնով ձեռք բերված ազատու...ւնը, այս նպատակով համախմբել ...մայն հայության ներուժը եւ ազ... համար ճակատագրական այս ...ահին պայքարել ժողովրդի հետ մեկ...։ Մենք պահանջում ենք, որ Կոպենհագենյան առաջիկա վեհաժո...վում Հայաստանի պատվիրակու...թյունը հանդես գա հայության կող...ց իրեն թելադրված կամքով ու վճ...ականությամբ»։

ՀՌԱԿ ՄԱՄԼՈ ԴԻՎԱՆ

Բորիս Ելցինը նորից հիվանդացավ

10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ DW։ Ռուսաստանի նախագահ Ելցինը մրսելուց առաջացած հիվանդության պատճառով չորեքշաբթի օրը հոսպիտալացվել է։ Ինչպես հայտնեց նախագահի մամլո քարտուղար Յաստրժեմբսկին, Ելցինը գտնվում է մերձմոսկովյան Բարվիխա առողջարանում, որտեղ կմնա 10-ից 12 օր։ Յաստրժեմբսկին հայտնեց նաեւ, որ մրսածության հետեւանքով նրա մոտ զարգանում է շնչուղիների վիրուսային սուր վարակ։ Բժիշկները չեն բացառում գրիպի զարգացումը։ Ըստ Յաստրժեմբսկու, Բորիս Ելցինին չի նշանակված անկողնային ռեժիմ, սակայն նախագահը կխուսափի փողոց դուրս գալուց։ 96 թվականի նոյեմբերին Ելցինին սրտի վիրահատություն էր կատարվել, իսկ այս տարվա հունվարին նա մի քանի շաբաթ անցկացրեց հիվանդանոցում՝ թոքաբորբի պատճառով։

ՓԱՐԻԶ

Դոնորները կաջակցեն Հայաստանին, եթե լավ համոզվեն

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Փարիզ, 10 դեկտեմբերի

Թե քանի երկիր կամ միջազգային ֆինանսական կազմակերպություն կաջակցի 1998 թ. Հայաստանի տնտեսական զարգացման ծրագրին, հայտնի կդառնա մասամբ այսօր երեկոյան, կամ էլ մի քանի շաբաթ անց, երբ Փարիզում սկսված Հայաստանի տնտեսության աջակցությանը նվիրված դոնոր երկրների եւ ֆինանսական կազմակերպությունների խորհրդատվական երրորդ հանդիպումը ամփոփվի։ Հայաստանի վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանը եւ էկոնոմիկայի ու ֆինանսների նախարար Արմեն Դարբինյանը անգլերենով ներկայացրին Հայաստանում կատարված տնտեսական բարեփոխումների ընթացքը, սեփականաշնորհման արդյունքներն ու ցուցանիշները, որոնք ուղեկցվեցին տեսապատկերների ցուցադրմամբ եւ տեղեկագրերի մատուցմամբ։ Հայաստանում Համաշխարհային բանկի ներկայացուցիչ Վահրամ Ներսիսյանցի ասելով, ներկաները դեռեւս պետք է իրենց տպավորությունները կիսեն համապատասխան երկրների իշխանությունների հետ, բացատրեն Հայաստանի բարեփոխումների հայեցակարգը, որից հետո միայն տարվա ընթացքում որոշում կկայացնեն։ ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահ Բագրատ Ասատրյանի կարծիքով, Հայաստանը նման հանդիպումներում ներկայացնում է իր ծրագրերը, դրանց կատարման հնարավորությունները սեփական ուժերով, եւ միայն դրանից հետո միջազգային կազմակերպությունները որոշում են, թե որքանով կարող են փակել այդ ծրագրի բացերը։

Ի դեպ, հանդիպման ընդմիջմանը վարչապետ Քոչարյանը կարճատեւ բանակցություններ վարեց նաեւ ԱՄՆ նախագահի հատուկ խորհրդական, նախկին Խ. Միության երկրներին աջակցության գծով դեսպան Ռիչարդ Մորնինգստարի հետ։ Հանդիպումից հետո պատասխանելով մեր հարցմանը, Ռիչարդ Մորնինգստարը նշեց, թե ԱՄՆ-ը ֆինանսական եւ տնտեսական օգնություն է ցույց տվել Հայաստանին, որը կշարունակվի։ Այնուհետեւ համաձայնելով լրագրողներից մեկի տղմանը, թե որքանով են քաղաքական խնդիրները փոխկապակցված տնտեսականի հետ, նա ընդգծեց, թե Ղարաբաղի խնդրի կարգավորումից հետո տնտեսական հարցերն ավելի արագ կլուծվեն։ Նրա ասելով, հաշվի առնելով տնտեսական այն ցուցանիշները, որոնք ամբողջացնում են Հայաստանի տնտեսության պատկերը, պետք է ակնկալել, որ առաջիկա 1-2 տարում ամերիկյան զգալի ներդրումներ կկատարվեն Հայաստանում։

Ընդհանրապես հանդիպման մասնակիցներից շատերի կարծիքով, խորհրդատվական նմանատիպ ժողովները ընդամենը ամփոփում են նախկինում կուլիսներում կատարված աշխատանքը։ Այստեղ ընդամենը ամբողջացվո... են արդյունքները։

Մեր մի հարցմանն ի պատասխան հանդիպման ամերիկացի մասնակիցներից մեկը այն կարծիքը հայտնեց, թե Հայաստանին աջակցելու պոտենցիալ ունեցող երկրների թվում են Գերմանիան, Ֆրանսիան եւ Նիդեռլանդները եւ չի բացառվում, որ առաջին առաջարկները ներկայացվեն նրանց կողմից

Ալիեւի հանդիպումները Իրանի եւ Թուրքիայի նախագահների հետ

Իրանի նախագահ Խաթեմին Ադրբեջանի նախագահի հետ հանդիպման ժամանակ մտահոգություն է հայտնել ՀՀ եւ Ադրբեջանի միջեւ հակասությունների առնչությամբ, նշելով, որ անհրաժեշտ է փոխըմբռնման մթնոլորտում հնարավորին չափով արագ գտնել այդ հարցի լուծումը։

Մինչ այդ Հեյդար Ալիեւը հանդիպել էր Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելին։ Հանդիպումը տեւել էր մոտ մեկ ժամ։ Դեմիրելը դրանից առաջ արդեն հայտարարել էր, որ Ալիեւի հետ քննարկելու է հայ-ադրբեջանական հակամարտության եւ Ադրբեջանի նավթը Թուրքիայի տարածքով տեղափոխելու հարցերը։

Է. Բ.

ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ԳԱԳԱԹԱԺՈՂՈՎ

«Կախարդական փայտիկ չունենք Ղարաբաղի հարցը լուծելու համար»։ Սուլեյման Դեմիրելը լքեց Իսլամական գագաթաժողովը

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆ

Թեհրան

Դեկտեմբերի 9-ին Թեհրանում աշխատանքներն սկսեց Իսլամական համաժողով կազմակերպության գագաթաժողովը՝ Իրանի իսլամական հեղափոխության առաջնորդ այաթոլլա Ալի Խամենեիի ելույթով։ Նա կարեւորեց իսլամական աշխարհի միասնությունը եւ համերաշխությունը։ Ելույթում Արեւմուտքի նկատմամբ քննադատական երանգը նկատելի էր։ Նա՝ խոսելով իսլամական աշխարհի խնդիրների շուրջ (արաբա-իսրայելական, աֆղանական եւ այլն), նշեց, որ դրանք առկա են նաեւ Քաշմիրում, Բոսնիայում, Սոմալիում, Ղարաբաղում եւ այլ շրջաններում, որոնք պետք է լուծել։

Այնուհետեւ ելույթ ունեցավ Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահ Մոհամադ Խաթեմին, որը կոչ անելով քաղաքակրթությունների երկխոսության, ընդգծեց, որ ձեւավորվող բազմաբեւեռ աշխարհակարգում իսլամական բեւեռը կարող է իր ուրույն տեղն ու դերն ունենալ։

Նախագահը, թեեւ անդրադարձավ իսլամական աշխարհի թեժ կետերին, սակայն ղարաբաղյան հարցը չակնարկեց։ Խաթեմիի ելույթով ավարտվեց առավոտյան նիստը։ Հետո տեղի ունեցավ ասուլիս գագաթաժողովի խոսնակ, ԻԻՀ փոխարտգործնախարար Մոհամադ Ջավադ Զարիֆի եւ Իսլամական համաժողով կազմակերպության քարտուղարության ներկայացուցչի մասնակցությամբ։ Ադրբեջանի ռադիոհեռուստատեսության ներկայացուցիչը հարցրեց,

թե գագաթաժողովը Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ առկա հակասությունները խաղաղ ճանապարհով լուծելու նպատակով ինչ կարող է անել։ Քարտուղարության ներկայացուցիչը պատասխանեց, որ թեեւ գագաթաժողովը կազմակերպության որոշում կայացնող բարձրագույն ատյանն է եւ որ քաղաքական հարցեր լուծելու մեծ հնարավորություններ ունի, սակայն կախարդական փայտիկի մի հարվածով չի կարող հարցեր լուծել։ Նա ավելացրեց, որ այս առնչությամբ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը բանաձեւ է ընդունել, իսկ մենք գործի կդնենք մեր բոլոր հնարավորություններն ու լծակները՝ այդ բանաձեւը կյանքի կոչելու ուղղությամբ։ Գագաթաժողովի խոսնակը ավելացրեց, որ գագաթաժողովն ունի իր դիրքորոշումը այս հարցում եւ ելնելով դրանից՝ ջանքեր կգործադրի միջազգային կազմակերպություններում, այդ թվում ՄԱԿ-ում դերակատար լինելու։

Ասուլիսին հարց եղավ, թե արդյո՞ք Հյուսիսային Կիպրոսի ինքնակոչ թուրքական հանրապետության պատվիրակության ներկայությունը չի նշանակում դրա ճանաչում եւ կազմակերպության անդամը լինել։ Գագաթաժողովի խոսնակի պատասխանը միանգամայն բացասական էր։ Նա նշեց, որ նրանք գագաթաժողովին մասնակցում են որպես մահմեդական համայնքի ներկայացուցիչներ՝ դիտորդի կարգավիճակով։ Ի դեպ, նման կարգավիճակում ներկա է նաեւ ԱՄՆ-ի մահմեդականների պատվիրակությունը։

Խոսնակը մեր այն հարցին, որ ՌԴ մահմեդականները նման կարգավիճակով ներկա՞ են, թե ոչ, պատասխանեց, որ նրանք այդ հարցով երբեք չեն դիմել համաժողովին։

Երեկ, այն բանից հետո, երբ հայտնի դարձավ, որ չորեքշաբթի օրն ավարտվող գագաթաժողովը բազմաթիվ որոշումների շարքին ընդունել է նաեւ Իսրայելի հետ Թուրքիայի ռազմատեխնիկական համագործակցությունը դատապարտող որոշում, Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը լքեց գագաթաժողովը եւ հավելյալ քննադատություն չլսելու համար ծրագրվածից 1 օր շուտ վերադարձավ Անկարա։

ՀԱՆՐԱՀԱՎԱՔ

«Կորցնելով Արցախը, կկորցնենք Հայաստանը»

Սկիզբը էջ 1

«Միջազգային ատյաններում Արցախի հիմնահարցի լուծման զարգացումը հասել է վտանգավոր սահմանագծի: ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի առաջարկած տարբերակը փաստորեն հիմք կծառայի Ադրբեջանի վարչակազմի համար ԼՂՀ-ն դատապարտելու հայաթափման և կործանման: ՀՀ իշխանությունները կոչված են արտահայտելու հայության կամքն ու ձգտումները, հակառակ դեպքում նրանք լիովին իրենց կօտարեն հայ ժողովրդից և կզրկվեն նրա անունից խոսելու իրավունքից: Հայ ժողովրդի համար չի կարող ընդունելի լինել որևէ մասնավոր հաշվարկ, արտաքին որևէ ճնշում, որով փորձ կարվի Արցախին պարտադրելու հայավնաս լուծումներ:

Հայաստանի իշխանությունները պարտավոր են առաջնորդվել «Հռչակագիր Հայաստանի անկախության մասին» պետաիրավական պատմական ակտով, ՀՀ Գերագույն խորհրդի 1989 թ. դեկտեմբերի 1-ի որոշմամբ, համաժողովով արտահայտված արցախահայության ինքնորոշման կամքով, ինչպես նաև ոչ մի պարագայում չխախտել ՀՀ Գերագույն խորհրդի 1992 թ. որոշումը՝ ըստ որի նրանք իրավունք չունեն ստորագրելու որևէ փաստաթուղթ, որով Լեռնային Ղարաբաղը վերստին բռնակցվում է Ադրբեջանին:

Մենք, հանրահավաքի մասնակիցներս, Լ. Տեր-Պետրոսյանից պահանջում ենք վերջ տալ պարտվողական խաղաղության, ժողովրդին ահաբեկելուն, ինչպես նաև, միջազգային հանրությանը ուղղված Հայաստանի դեմ բռնամիջոցներ կիրառելու իր սադրիչ կոչերին: Հայաստանի իշխանությունները պարտավոր են պաշտպանել արյան գնով, ձեռք բերված Արցախի ազատությունը և Կոպենհագենյան առաջիկա վեհաժողովում Հայաստանը ներկայացնող պատվիրակությունը պետք է հանդես գա ոչ թե պարտվածի կեցվածքով, այլ հայության կողմից իրեն թելադրված կամքով ու վճռականությամբ»:

ԵԱՀԿ երկրների ԱԳՆ ներկայացուցիչներին ուղղված կոչում հանրահավաքի մասնակիցները փաստում են, «որ հիմնահարցի կարգավորման գործում գերակշռող են դառնում մեծ պետությունների տարածաշրջանային շահերը, մասնավորապես «նավթային գործոնը»: ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի բանակցային շրջանակներում անգամ բացակայում է արցախյան հիմնահարցի «իրավական բաղադրիչը»: Այդ պատճառով էլ որդեգրած իրավական հիմքից զուրկ մեթոդաբանությունը նպաստում է հարցի խեղաթյուրմանը: Հավաստում ենք ԵԱՀԿ երկրներին, ողջ միջազգային հանրությանը, որ մեր ժողովուրդը, իր բոլոր հատվածներով թե՛ Լեռնային Ղարաբաղում, թե՛ Հայաստանում, թե՛ սփյուռքում, մերժում է մեզ պարտադրվող տարբերակը, որը նախատեսում է միակողմանի զիջումներ Ադրբեջանին: Արժանապատիվ խաղաղություն, տարածաշրջանային անվտանգության ամրապնդում, հայ և ադրբեջանական ժողովուրդների միջև վստահության վերականգնում կբերի ոչ թե փաստական-իրավական ամենաթողությունը, այլ արդարության, հավասարության, ազատության և ժողովրդավարության, մարդու իրավունքների պաշտպանության միջազգային նորմերի վրա հիմնվող քաղաքականությունը: Մենք վճռական ենք պաշտպանելու հայ ժողովրդի ձեռքբերումը՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության լիակատար անկախությունը Ադրբեջանից»:

Երկու ուղերձն էլ ստորագրել են ԱԺՄ, ՀՅԴ, ՀՌԱԿ, ՀՀ դեմոկրատական կուսակցությունները, «Արցախ» հայրենակցական միությունը և այլ կազմակերպություններ: (Տեսնել 1-ին էջում «ՀՌԱԿ ծեծումը»):

Այնուհետև հանրահավաքի մասնակիցները երթ կազմակերպեցին դեպի ԱԳՆ՝ ուղերձների պատճենները իշխանությունների ներկայացուցիչներին հանձնելու նպատակով: Դեկտեմբերի 15-ին բողոքի ցույցեր կանցկացվեն ՌԴ, ԱՄՆ և Ֆրանսիայի դեսպանությունների առջև:

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

Կառավարությունն անտեսում է արհմիությունների իրավունքները

Հայաստանի արհմիությունների կոնֆեդերացիայի նախագահության հայտարարությունը

Հայաստանի արհմիությունների կոնֆեդերացիայի նախագահությունը (ՀԱՄԿ) տագնապով և անհանգստությամբ նշում է, որ հանրապետության բնակչության ճնշող մեծամասնությունն այսօր հայտնված է սոցիալական ծանր կացության մեջ: Առավել դժվարին սոցիալական վիճակում են աղքատիկ կենսաթոշակով և նպաստ ստացող ծերերը, հաշմանդամները, արտադրությունում խեղվածները, երեխա ունեցող ընտանիքները, գործազուրկները, աշխատատեղ ունեցող, բայց աշխատելուց և վաստակից զրկվածները:

Բարձրացել են հացի և տրանսպորտի գները, էլեկտրաէներգիայի և հեռախոսավարձերը, կոմունալ մյուս վճարումների չափերը: Հանրապետությունում հարկային և պարտադիր վճարումների քաղաքականությունն աստիճանաբար տեղափոխվում է աշխատավորների ուսերին:

ՀԱՄԿ-ի նախագահությունը նշում է, որ ՀՀ կառավարությունն արտադրությունը զարգացնելու, նոր աշխատատեղեր ստեղծելու, տնտեսության վիճակը բարելավելու կտրուկ և արդյունավետ միջոցներ ձեռնարկելու փոխարեն հետևողականորեն վարում է արհմիություններին օրենսդրությամբ տրված աշխատավորների շահերն աշխատանքում և կենցաղում պաշտպանելու իրավունքներից հեռու պահելու քաղաքականություն, իր որոշումներով ընթացքի մեջ է դնում մինչև վերջ չհիմնավորված անհեռանկար սոցիալական ծրագրեր՝ առանց արհմիությունների հետ մանրամասն քննարկումների:

ՀՀ կառավարությունը, շրջանցելով ՀՀ նախագահի 1993 թ. հունվարի 25-ի հրամանագիրը (որում ուղղակիորեն ասված է. «Հանձնարարել ՀՀ կառավարությանը մինչև սոցիալ-տնտեսական հարցերին առնչվող նորմատիվ ակտեր և որոշումներ ընդունելը, աշխատավորության շահերի լիարժեք արտահայտման, նրանց սոցիալական պաշտպանվածության խնդիրների լուծման նպատակով պարբերաբար նախաձեռնություններ և խորհրդակցություններ անցկացնել արհմիությունների հետ, օրենքով սահմանված դեպքերում ընդունել համատեղ որոշումներ...) և խախտելով ՀԱՄԿ-ի հետ կնքված տարեկան համաձայնագրի պահանջները, հավանությանն է արժանացրել և Ազգային ժողով է ներկայացրել «Պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը: Այն դեպքում, երբ չեն ընդունված «Պարտադիր սոցիալական ապահովագրության մասին» և «Արհմիության մասին» ՀՀ օրենքները:

ՀԱՄԿ-ի նախագահությունը նշում է, որ այս օրենքի նախագծով ՀՀ կառավարությունը փորձում է ամբողջությամբ ՀՀ կենսաթոշակային և զբաղվածության հիմնադրամին հանձնել գործատուների և աշխատավորության կողմից սոցիալական ապահովագրության համար կատարված վճարումները և վերաբաշխումը կատարել առանց արհմիությունների մասնակցության ու վերահսկողության: Պարզ է, որ նշված օրենքի նախագիծը ընդունվելու դեպքում, պետական բյուջեի դեֆիցիտի պայմաններում, պարտադիր սոցիալական ապահովագրության մուծումները առաջին հերթին կգնան բյուջեի և կենսաթոշակային հիմնադրամի որոշակի ճեղքերը փակելուն: Արդյունքում աշխատավորությունը, աստիճանաբար, միջոցների սղության պատրվակով, կզրկվի հիվանդության, մոր ու մանկան նպաստներից, աշխատունակության լրիվ կամ մասնակի կորստի հատուցումներից, առողջության վերականգնմանն ուղղված առողջարանային միջոցառումների ծախսերի փոխհատուցումից, աշխատողի մահվան կապակցությամբ կատարվող ծախսերի մասնակի փոխհատուցումից և այլն, որը սոցիալական իրավիճակը խորացնող հերթական քայլ է ՀՀ կառավարության կողմից:

ՀԱՄԿ-ի նախագահությունը, քննարկելով ստեղծված իրավիճակը, հայտնում է, որ նախատեսվող փոփոխությունները սոցիալական ապահովագրության բնագավառում չի նշանակում ոչինչ, քան բնակչության իրավունքների ոտնահարում և կենսապայմանների վատթարացում, և պահանջում է անհետաձգելի փոփոխություններ կառավարության կողմից տարվող քաղաքականության մեջ, որը կբերի սոցիալական ծանր կացության մեջ հայտնված բնակչության հոգսերի թեթևացման, նրանց կենսամակարդակի բարձրացման:

ՀԱՄԿ-ը կոչ է անում ՀՀ Ազգային ժողովին «Պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի քննարկումը կազմակերպել հաշվի առնելով արհմիության ավելի քան 800 հազար անդամների և նրանց ընտանիքների շահերը ներկայացնող և պաշտպանող ՀԱՄԿ-ի նախագահության դիրքորոշումը:

Հայաստանի արհմիությունների կոնֆեդերացիան, առանձնակի կարևորելով տնտեսավարման շուկայական հարաբերությունների պայմաններում աշխատավորության սոցիալ-տնտեսական շահերի պաշտպանության գործում արհմիությունների դերն ու նշանակությունը, պահանջում է ՀՀ կառավարությունից վերանայել իր կողմից հավանության արժանացած օրենքի նախագիծը և այսուհետ բնակչության սոցիալական շահերը շոշափող օրենքների նախագծերի քննարկումների և կառավարության որոշումների ընդունման ժամանակ խստորեն պահպանել ՀՀ նախագահի վերը նշված հրամանագրի դրույթները և ՀԱՄԿ-ի հետ փոխադարձ համաձայնագրերը, արհմիությունների հետ վարել քաղաքակիրթ համագործակցություն ի շահ հասարակության բոլոր շերտերի շահերի համախմբման, ի շահ հասարակության սոցիալական բարեկեցության և արդյունավետ զարգացման:

ՀԱՄԿ-Ի ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

ԻՄ «Լավագույն հրապարակախոս»-ի վաստագույն մրցանակակիրը՝ «Լրաբեր»

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 10-ին հրապարակվեցին «Ինքնորոշում» միավորման նախաձեռնությամբ անցկացվող «Լավագույն հրապարակախոս 1997 թ.» մրցույթում հաղթանակած հրապարակախոսների և լրագրողների անունները: Առաջին մրցանակին արժանացավ ՀՀ ազգային ռադիոյի երիտասարդական հաղորդումների խմբագրության լրագրող Մարգարիտա Գրիգորյանը, որը պարգևատրվեց 200 հազ. դրամով: Երկրորդ տեղը գրավեց հեռուստալրագրող Ցվետանա Պասկալևան, երրորդ տեղը զբաղեցրեց «Օգոստոսի 23» Ազգային դաշինք կազմակերպության նախագահ Պուշկին Սերոբյանը, որը նաև ժյուրիի անդամ էր: Իսկ նրան ընդամենը 1 միավորով զիջեց լրագրող Վարդան Վարդանյանը: Մրցույթի «սև մրցանակին» (սև ակնոցներ և բամբակ) արժանացավ ՀՀ ազգային հեռուստատեսության «Լրաբեր» ծրագիրը: Կարծիքներ կային, որ այդ մրցանակին պետք է արժանանար ՀՀ նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանը՝ իր «Պատերազմ, թե՞ խաղաղություն» հոդվածի համար:

Այսօր՝ ասուլիս ԱՄՆ դեսպանատանը

Հինգշաբթի դեկտեմբերի 11-ին, ժամը 15:00, ԱՄՆ դեսպանության շենքում տեղի կունենա մամուլի ասուլիս: ԱՄՆ դեսպան Փիթեր Թոմսենը, տիկին Թոմսենը և մաեստրո Լոռիս Ճգնավորյանը կխոսեն շաբաթ դեկտեմբերի 13-ին, ժամը 19:00-ին Արամ Խաչատրյան մեծ համերգասրահում ԱՄՆ դեսպանության կազմակերպած բարեգործական համերգի մասին: Համերգի նպատակն է միջոցներ հանգանակել կույրերի դպրոցի համար: Ծրագրում Հենդելի Մեսիան, Սուրբ Ծննդյան քերոլներ և կույրերի դպրոցի երեխաների պատրաստած համարներ:

«Ադրբեջանցի հերոսը» դատապարտվեց

«ԵՐԵՎԱՆ», 9 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ: Այս տարվա օգոստոսին Նոյեմբերյանի ՆԳ բաժնի աշխատակիցները, երկարատև դարանակալումից հետո, Ճոճկան գյուղի այգիներում ձերբակալել էին Այրում ավանի բնակիչ, 1976 թ. ծնված Վահե Ահարոնյանին: Նա մինչ այդ գողության համար 6 տարի ազատազրկման մեջ է եղել, սակայն ազատության մեջ հայտնվելով՝ ևս 10 հանցագործություններ է հեղինակել՝ Այրումից անասուններ գողանալով և վաճառելով Վրաստանի Մառնեուլի շրջանի ադրբեջանցիներին: Նա շաբաթներ շարունակ գիշերել է ադրբեջանցիների տներում: Վերջիններս նրան կնքել են «ադրբեջանցիների հերոս» մականունով: Օրերս Նոյեմբերյանի դատարանը Վահե Ահարոնյանին դատապարտեց 10 տարի ազատազրկման:

ԼՂՀ. Աշնանացանը ավարտվում է

ԼՂՀ գյուղատնտեսության և պարենամթերքների նախարարությունից ստացված տեղեկությունների համաձայն, նոյեմբերի վերջերով, հանրապետության տարածքում կատարվել է 20555 հեկտար աշնանացան և 26401 հեկտար հերկ: Այդ թվում՝ ըստ շրջանների կատարված է նաև. Ասկերանում՝ 5200, Մարտակերտում՝ 1165, Մարտունիում՝ 11000, Հադրութում՝ 2800, Շահումյանում՝ 50 և Շուշիում՝ 340 հա աշնան ցանքս: Գործընթացը շարունակվում է:

Վ. Ա.

ԲՈՆՆ

ՀՀ դեսպանը հավատարմագիրը հանձնեց ԳԴՀ նախագահին

Երեկ՝ դեկտեմբերի 10-ին, ժամը 11-ին ի թիվս Գերմանիայում նոր նշանակված 5 այլ դեսպանների ՀՀ դեսպան Արեգ Ոսկանյանն իր հավատարմագիրը հանձնեց Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության նախագահին՝ Վիլլահամերշլյոսում (նախագահի պաշտոնական նստավայրը Բոննում):

Գերմանական կողմից ներկա էին արտգործնախարարության ներկայացուցչական պետքարտուղարը, դաշնային նախագահի վարչության ղեկավարը, արտգործնախարարության արարողակարգի ղեկավարը, դաշնային նախագահի գրասենյակի արտաքին քաղաքականության բաժանմունքի ներկայացուցիչը, Բունդեսվերի պաշտպանության ուժերից՝ դաշնային նախագահին կից կապի սպան: Ըստ արարողակարգի, հայերեն ողջույնի ուղեկցությամբ տրվող զինվորական պատվից հետո դեսպանը ստորագրում է պատվավոր այցելուների գրքում, ներկայանում դաշնային նախագահին, այնուհետև ներկայացնում նախորդ դեսպանի հետկանչի փաստաթղթերը և իր հրամանագիրը, հրավիրվում առանձնազրույցի: Ոսկանյանը շուրջ 15 րոպե տևած առանձնազրույցը հաջորդված համարելով, տեղեկացնելով, թե այն անդրադարձ է Հայաստանի ներքին և արտաքին քաղաքականությանը, տնտեսական դիրքերին: Դրական գնահատական է տրվել Հայաստանի՝ եվրոպական կառույցներին ինտեգրվելու, ինչպես նաև ղարաբաղյան հարցը խաղաղ ճանապարհով լուծելու նրա ձգտումներին:

Զրույցի ընթացքում դաշնային նախագահը կարևորել է Գերմանիա-Հայաստան կապը 4 ուղղություններով՝ քաղաքական, տնտեսական, հյուպատոսական (ակնկալելով ավելի մեծ թափանցիկություն) և մշակութային: Վերջինս ավանդաբար գերմանացի, հատկապես հումանիստ գիտնականների ուշադրության թեմաներից չի հեռացել: Առաջարկվել է Հայաստանի կույրի օրերը հաջորդ տարի ներառել [illegible] փառատոնի շրջանակներում:

Առանձնազրույցի ընթացքում հիշատակվել է երկկողմանի կապերի ամրապնդման համար բարձր մակարդակի այցելությունների անհրաժեշտությունը: (Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք ԳԴՀ-ում նախորդ դեսպան Ֆ. Մամիկոնյանի հետ «Ազգի» հարցազրույցում, 1998-ի հունվարի կեսին ԳԴՀ-ում սպասվում են Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ի և ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի պաշտոնական այցերը):

Շնորհավորելով ՀՀ նոր դեսպանին, այնուհետև խնդրեցինք կարծիք հայտնել ՀՀ արտգործնախարարության երեկվա հայտարարության առիթով: Միանշանակ կարծիք չեմ կարող հայտնել, ասաց պրն Ոսկանյանը, ակնհայտ է, որ ներքին քաղաքական դրությունը լարված է, լավ կլիներ տեղում լինել և գնահատել: Սակայն համամիտ եմ այն գաղափարին, թե Կոպենհագենը ընդամենը բախտորոշ փուլերից մեկն է, այն ճակատագրական համարել չի կարելի, մեր վերաբերմունքը պետք է լինի աշխատանքային: Անթույլատրելի է, որ ղարաբաղյան խնդիրը սպեկուլյացիայի առարկա դառնա, եզրափակեց ՀՀ դեսպանը:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Բոնն

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է [illegible]
Հիմնադիր և հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երևան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ /հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ /հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն /581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը
«Ազգ» թերթի
Ցրումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԸՆԹԱՑԻԿ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Ինչ եղել է՝ եղել

…արար շայնով ասում է Ա. Սահակյանը և կոչ …մ կուսակցական չանել՝ սեփականաշնորհման վերաբաշխում չիրականացնել

…յեմբերի 10-ի նիստում ներ… …ց ՀՀ օրենքի նախագիծը …գության մասին: Օրենսդր… …ձանվում են դատախազու… …լիքները, լիազորություննե… …ակերպման և գործունեու… …ունքները և այլ հարցե… …ներ:

…ազության լիազորություն… …ակներում մարդու և քա… …ազատությունների ու ազատ… …օրինական շահերի, …

…ենարության քննարկմանը: Այնու… …հետև Սահակյանը համաձայնություն… …հայտնեց, որ արված առաջարկություն… …ներում «արդեն ուշ է, որ դահլի… …ճը չի կարող այն (օրինագիծը - Ն. Մ.) …ընդունել (հակառակ այդ դահլիճ ա… …կանոնակարգի պատգամավորների … …կայությունը վկայում էր, որ դահլիճն …է միայն մասնակից քննարկմանը): …Ինչևիցե: Այժմ փոխնախագահը մի …քանի առաջարկություն-կոչեր արեց, …ի մասնավորի՝ գործադիր համակար… …գում ստեղծել քաղաքացիների բողոք… …ներով զբաղվող մարմին, քանի որ …նախ, այդ բողոքների հարցը վերած…

…

ՆԱՐԻՆԵ ՄԻՐԶՈՅԱՆ

Դեկտեմբերի 10-ին հերթական մամուլի ասուլիսը տվեց ՀՀ գլխավոր դատախազ Հենրիկ Խաչատրյանը: Այս անգամ նախորդած էր դեկտեմբերի 2-4-ը Մոսկվայում կայացած ԱՊՀ անդամ երկրների գլխավոր դատախազների համաժողովի խորհրդի նիստի արդյունքներին: Պրն Խաչատրյանն ընդգծեց, որ ԱՊՀ ձևավորումից ի վեր դա այդ թանձվում են մյուս երկրներում, իսկ «սահմաններով» հանցագործությունների բացահայտման գործը խիստ տուժում է, քանի որ այլ երկրի տարածքում համապատասխան նախաձեռնական գործողություններ կատարելու համար պահանջվում են անվերջանալի համաձայնեցումներ, ընդհուպ՝ արտաքին գործնախարարների մակարդակով: …երանյութերի, միջուկային նյութերի և մարդկանց առևտուրը, միջազգային մաքսանենգությունը, անօրինական ուղեգրումները, դրամի կեղծումը, մարդկանց առևանգումները, ոչնչության ենթարկումը, զենքերը, կառավարական բիզնեսը, փողերի «լվացումը», բանկային, ֆինանսական, ապահովագրական և անշարժ գույքի ոլորտի զավթու…

ՄԱՍՈՒՐԻ ՄԱՍՈՒՐԻ

Հենրիկ Խաչատրյան. «Հանցավորությունը ձեռք է բերել անդրազգային բնույթ»

կարգի առաջին հանդիպումն էր, որին մասնակցում էին նաև ներքին գործերի նախարարների խորհրդի, ազգային անվտանգության մարմինների և հատուկ ծառայությունների … Լրագրողներիս ուշադրությունը հրավիրելով այն բանի վրա, որ դեկտեմբերի 10-ը Մարդու իրավունքների պաշտպանության միջազգային օրն է, ՀՀ գլխավոր դատախազը նկատեց … մի կազմակերպված հանցախմբերի կողմից, վերջապես՝ հանցաշխարհի թափանցումը պետական իշխանության գործադիր և անգամ օրենսդիր մարմիններ:

…

Ըստ ուսումնասիրությունների, ԱՊՀ երկրների «հանցագործները» շատ ավելի լավ են համագործակցում, քան իրավապահ մարմինները», բայց սահմանների պայմաններում մի երկրում հանցագործություն կատարած անձինք հեշտությամբ … ներ և այլն: Սրանք այն մարդիկ են, որոնք շատ մեծ ազդեցություն ունեն ընդհանուր հասարակական իրադրության վրա, նրանց թիկունքում կազմակերպված հանցավոր խմբեր կան: Մասնագիտորեն առավել ճշգրիտ բնութագրումներից են … ձևով) նախաքննությունը շարունակվում է, այն «բազմաէպիզոդ է», և երկու հարցադրող կալանավորվել են այդ գործով անցնող երեք սպաներ, և «այս թիվը դեռ կաճի»: Գլխավոր դատախազը շեշտեց, որ նախկին վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը «անհանգստանալու հիմքեր ունի» կասկածող ընդունությունից, քանի «առնվազն բարոյական պատասխանատվություն է կրում» իր օրոք կատարված այդ հանցագործության համար:

ՌՈՒԶԱՆՆԱ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ս. Սասնոյանը կոչ է անում չգնել ուռճացված գներով ծաղիկներ

…ստանի երիտասարդական կազմակերպության հրավիրած ասուլիսը ի բերեց վաղվա մեր քաղաքացուս մասնագետ զբոսաշրջության ծա… …Մարգիս Սասնոյանին: Նկատի ունենալով, որ դեկտեմբերի 10-ը Մարդու իրավունքների պաշտպանության …

… խմբավորումների դեմ (ո… …ծում են վերից վար) իրենք … են սահմանադրական մե… Թե որքանո՞վ հաջողու… …ները ընտրած ճանապար… …կա ժամանակը: Իսկ բա… …շարունակից, որ իրենք …

…

ՍԼԱՎԻԿ ԱՎԱՆՅԱՆ

Զինվորների մայրերի ցույցը

ՀՀ դատախազության առջև երեկ հավաքվել էին սպանված զինվորների մայրերը՝ ՀՀ գլխավոր դատախազ Հենրիկ Խաչատրյանին հանդիպելու ակնկալիքով: Նրանք հանդես են գալիս արդարացի դատավարության պահանջով: Սպանված զինվորների …

Ա. Գ.

ԱԶԳ [illegible]

ՄՈՍԿՎԱ

«Տրավմատոլոգները, ցավոք, աղետների, վթարների, պատերազմների ուղեկիցներ են...»

Երբ 35 տարի առաջ Երեւանի բժշկական ինստիտուտի նորաթուխ շրջանավարտ Հովհաննես Հովհաննիսյանը եկավ Մոսկվա՝ սովորելու տրավմատոլոգիայի եւ օրթոպեդիայի կենտրոնական ինստիտուտի ասպիրանտուրայում, նրա մտքով անգամ չէր անցնում, որ տառացիորեն մի քանի ամիս հետո նրան իր աշխատասենյակ կհրավիրի ինստիտուտի տնօրենը՝ արդեն այնժամ ճանաչված տրավմատոլոգ ակադեմիկոս Մստիսլավ Վոլկովը եւ կառաջարկի... համագործակցել: Համատեղ աշխատանքի համար փորձառու գիտնական բժիշկը բազմաթիվ ասպիրանտներից ընտրեց այդ ուժիմ ու եզակի աշխատասիրությամբ առանձնացող երիտասարդին:

- Հետագայում մեր համագործակցությունը հավասար բնույթ էր կրում, պատմում է ակադեմիկոս Վոլկովը: Մենք ձեռնամուխ եղանք մի շարք խնդիրների հետազոտման, որոնք լուծելու համար բժիշկների մի սերունդ չէր տքնել:

Ինչ առաջադրանք էր տրված: Մեզանից յուրաքանչյուրը, ով գոնե մեկ անգամ թեկուզ փոքր վնասվածք է ստացել, գիտի, թե ինչքան տեւական, ցավագին է անցնում բուժումը: Դա ստամոքսի խոց չէ կամ ստենոկարդիա, որին մարդիկ վարժվում են եւ ապրում երկար տարիներ: Ահա եւ տեւական անաշխատունակության ու հաշմանդամության պատճառ[illegible]

[illegible] վարությունների հետ: Դրանցից գլխավորն այն է, որ մի կողմից վիրահատությունից հետո պահանջվում է ամիսներ տեւող հանգիստ լավացման համար, մյուս կողմից էլ պահանջվում է շարժում հոդի նորմալ ֆունկցիայի վերականգնման համար: Այսինքն, տրավմատոլոգ բժիշկը ընդհարվում է երկու իրարամերժ պահանջների, ինչպես ասում են, «հակադրությունների միասնության» հետ:

Սկսելով տեւական եւ փորձնական լայն հետազոտություններ, Հովհաննիսյանն, իհարկե, չսահմանափակվեց միայն տվյալ թեմատիկայով: Նրան հետաքրքրում էին նաեւ բարդ կոտրվածքների բուժումը, վերջույթների ձգումը, զանազան ձեռքբերովի կամ ի ծնե արատների վերացումը եւ այլն: Ամենագլխավորը նա շեշտը դրել էր վիրահատությունների վրա: Առաջին երեք տարիներին օրեր էին լինում, վերհիշում է պրոֆ. Հովհաննիսյանը, երբ մինչեւ 6 վիրահատություն էր կատարում: Իսկ երբ յուրացնում ես վիրահատության հիմնական սկզբունքը եւ դրանք սկսում են կրկնվել, այնժամ էլ մտածում ես դրանց կատարելագործման մասին, ծնունդ է առնում ստեղծագործական ոգին: Անհասարակ պրոֆ. Հովհաննիսյանն այն կարծիքին է, որ դասագրքերով ու հրահանգներով վիրաբույժ չեն դառնում, այդ մասնագիտությունը, ասծուց տրված լինելով, պետք է ձեռքից-ձեռք անցնի, եւ այդ առումով մոսկովյան ինստիտուտը նրա համար հիանալի դպրոց եղավ:

Ի վերջո փայլուն կերպով լուծվեց հիմնական խնդիրը: Դրա համար ստեղծվեց եւ մոդելից-մոդել կատարելագործվում էր այսպես կոչված հոդակապային-դիստրակցիոն սարքերի շարքը, որոնք ֆիքսելով վերջույթները եւ կրկնելով դրանց կենսամեխանիկան, գործնականում ապահովում են հոդերի հանգիստ եւ շարժման ներդաշնակ զուգորդում դրանք բուժման ընթացքում:

Սակայն իր բժշկա-գիտական գործունեության անկյունաքարը պրոֆ. Հովհաննիսյանը համարում է 208 համարի տակ գրանցված հայտնագործությունը:

- Աշխատելով վերոհիշյալ խնդրի վրա, մենք ընդունին ի հայտ բերեցինք վնասված հոդային վերջույթների աճառային հյուսվածքի լրիվ վերականգնման մեզ անհայտ երեւույթ: Այլ խոսքով ասած, մենք գտանք հոդի լավացման նոր ներքին կենսաբանական ռեսուրս, որը համապատասխան պայմաններում ապահովված դրսից դրվող մեր ապարատների շնորհիվ, հնարավորություն է ստեղծում աճառի լրիվ «ինքնուրույն» վերականգնման համար:

Լինելով մեծահասակների օրթոպեդիկ վիրահատության կլինիկայում, որը ղեկավարում է պրոֆ. Հովհաննիսյանը, զարմանում ես հիվանդների գիպսե վիրակապերի կատարյալ բացակայությամբ:

- Ինչպե՞ս կարելի է, պրոֆեսոր, կոտրվածքները բուժել առանց գիպսի:

- Մեր մեթոդները վաղուց արդեն դուրս են մղել գիպսե վիրակապերը, որոնք անշարժության էին մատնում ոչ միայն կոտրված ոսկորը, այլեւ գրեթե ամբողջ ոտքը կամ ձեռքը: Մեր մշակած մեթոդները եւ սարքավորումները հնարավորություն են տալիս ջանքերը կենտրոնացնել միայն ոսկորի վնասված մասի վրա, պահպանելով ողջ վերջույթի ֆունկցիան: Ընդ որում, հիվանդը վիրահատությունից հետո կարող է ինքնուրույն կարգավորել իրեն կցված սարքը, դրանով իսկ անցնելով «ինքնասպասարկման»: Ի դեպ, ավելի հաճախ ինձ արտասահման են հրավիրել բարդ կոտրվածքների եւ վնասված հոդերի բուժման համար:

Խոշոր գիտնական վիրաբույժին բնորոշելու համար վիճակագրական չոր տվյալներ բերելը, թերեւս, ամենահաջող լրագրական հնարքը չէ: Բայց դրանք առավել պերճախոս են... Բժշկական գիտությունների դոկտոր, ՌԴ գիտության վաստակավոր գործիչ, պետական մրցանակի դափնեկիր Հովհաննես Հովհաննիսյանը հեղինակ է 85 գյուտի, 44 ռուսաստանյան եւ արտասահմանյան պատենտների (ԱՄՆ, Կանադա, Անգլիա, Գերմանիա, Շվեդիա, Շվեյցարիա, Ճապոնիա): Նրան է պատկանում 384 գիտական աշխատանք, որոնցից 52-ը հրատարակվել են արտասահմանում: 9 մենագրություններ լույս են տեսել Ռուսաստանում, ԱՄՆ-ում, Ճապոնիայում, Հարավային Կորեայում, Հնդկաստանում: Ոսկորի կոտրվածքների եւ հոդերի վնասվածքների բուժման նրա 9 սերնդի ապարատներն արտահանվում եւ կիրառվում են աշխարհի 14 երկրներում:

Կարելի է մեջբերել գովեստի բազում խոսքեր, որ տարբեր ժամանակներ պրոֆ. Հովհաննիսյանի մասին արտահայտել են խորհրդային տրավմատոլոգիայի կորիֆեյ Ա. Կապլանը, օրթոպեդիկ վիրահատության եւ տրավմատոլոգիայի միջազգային ասոցիացիայի նախագահ ճապոնացի Տ. Յամոմուրոն եւ ուրիշներ: Դա չէ կարեւորը: Մեր օրերում, երբ վերանայվում կամ կասկածի տակ է առնվում շատ բան այն ամենից, ինչ ստեղծվել է խորհրդային շրջանում, հարցեր են առաջանում նաեւ բժշկագիտության առնչությամբ: Հարկ չի՞ եղել հաճախ հնարել արդեն հնարված հեծանիվը: Ինչպես ասում են, փափուկ հարց է:

- Թող դա ձեզ չմտահոգի, ժպտում է պրոֆեսորը: Անտարակույս, մեր ասպարեզում էլ հսկայական փոփոխություններ են տեղի ունենում: Ասենք, նախկինում ես հաճախ հենց վիրահատարանից գնում էի մեր կոնստրուկտորական բյուրո եւ զբաղվում իմ հերթական ապարատների գծագրերով, ինչի համար, ի դեպ, ինձ շնորհել են «ՌԴ վաստակավոր գյուտարարի» կոչումը: Հիմա բուժտեխնիկա պատվիրելը խնդիր չէ, միայն թե փող լինի: Բարդ պրոֆեսիոնալ առումով ես փոփոխություններ չեմ զգում իմ սարքերով նատարվող իմ իսկ վիրահա[illegible] [illegible] վերջին 4 տար[illegible] միայն Հարավային Կորեայից ստացել եմ 11 հրավեր եւ 150 հիվանդների եմ վիրահատել այդ երկրի գրեթե բոլոր խոշոր քաղաքներում: Նման «առաքելությամբ» բազմիցս եղել եմ եվրոպական երկրներում, Հնդկաստանում, Ճապոնիայում, Լատինական Ամերիկայում:

Ասենք, հոյակապ վիրաբույժի «իմիջը» Ռուսաստանում բնավ չի տուժել: Հիվանդանոցային քաղաք հիշեցնող ինստիտուտում, թերեւս, միայն նրա ղեկավարած կլինիկայում դատարկ մահճակալ չես գտնի, երբ բուժումն այստեղ զգալի գումարներ է պահանջում եւ մատչելի չէ շատերին:

Տրավմատոլոգները տարերային աղետների, վթարների ու պատերազմների ուղեկիցներ են, ցավով նշում է պրոֆ. Հովհաննիսյանը: Տասնյակ լենինականցիներ սարսափելի երկրաշարժից հետո նրան են պարտական իրենց առողջությամբ: Այն ժամանակ տնօրեն Յու. Շապոշնիկովի կարգադրությամբ, ինստիտուտի կլինիկաները բաց էին աղետից տուժածների համար: Իսկ նորերս հարավսլավացիների խնդրանքով պրոֆ. Հովհաննիսյանը կլինիկա է բացել այդ երկրում եւ բուժում է պատերազմից տուժածներին: Նա գտնում է, որ ընդհանուր շատ բան կա սերբերի ու հայերի պատմական ճակատագրում:

Ինչով է հիմա զբաղված մեր տաղանդավոր հայրենակիցը: Մի խումբ գիտնականների հետ Ռուսաստանի ԳԱ փոխնախագահ Կ. Ֆրոլովի ղեկավարությամբ, նա եզրափակում է այս տարվա պետական մրցանակի հայցվող աշխատանքը: Դա եզակի հիմնարար աշխատանք է երեք գիտությունների՝ բժշկության, կենսաբանության, մեխանիկայի սահմանագծում: Հաջողություն մաղթենք օրթոպեդիկ վիրահատության եւ տրավմատոլոգիայի միջազգային ասոցիացիայի անդամ Հովհաննես Վարդանի Հովհաննիսյանին:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ,
Մոսկվա

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

«Լեռնային Ղարաբաղը 1918-1921 թթ.»

Վերջին տասնամյակում Արցախի ոչ հեռու ժամանակների պատմությանն ու արցախյան հիմնահարցին շատերն են անդրադարձել: Սակայն այդ հիմնախնդրին անդրադարձել են որեւէ մի տեսանկյունից:

Եվ ահա ընթերցողի գրասեղանին է դրվում մի պատմագիտական հետազոտություն, որն ընդգրկում է Արցախ աշխարհում եւ նրա շուրջ տեղի ունեցած գրեթե ողջ պատմական անցուդարձը 1918-1921 թվականներին:

Հեղինակը ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող, պատմագիտության դոկտոր Համլետ Հարությունյանն է. գիրքը կրում է «Լեռնային Ղարաբաղը 1918-21 թթ.» խորագիրը, ամեն ինչ ասող վերնագիրը: Այն բաղկացած է վեց գլխից:

Մուտքի խոսքում հեղինակը նշում է, որ 1867 թ. դեկտեմբերի 9-ին Ալեքսանդր II ցարը ստորագրեց «Կովկասյան եւ Անդրկովկասյան երկրամասի կառավարման բարեփոխումների մասին» կանոնադրությունը, որի համաձայն, Անդրկովկասը բաժանվեց հինգ նահանգների: Հին Գանձակը վերանվանվեց Ելիզավետպոլ, որի անունով էլ կոչվեց նոր նահանգը: Այդ նահանգի կազմում մտան Արցախը, Զանգեզուրը եւ հայկական այլ գավառներ: Ղարաբաղն այս նահանգի կազմում մնաց մինչեւ 1917 թվականը: Փետրվարյան հեղափոխության ալիքը ցնցեց նաեւ էթնոկրոնական խայտաբղետ կազմ ունեցող Կովկասը:

1917 թ. մարտի 9-ի որոշմամբ ստեղծվեց Անդրկովկասյան հատուկ կոմիտե (ՕԶԱԿՈՄ), որը ձեռնամուխ եղավ ինքնավարության մարմինների կազմակերպմանը երկրամասում:

Փետրվարյան հեղափոխությունից հետո Արցախ աշխարհն ապրում էր լիարյուն ինքնուրույն կյանքով, որտեղ նույնպես կազմավորվեցին տեղական իշխանության գործադիր մարմիններ:

Լեռնային Ղարաբաղը դուրս գալով Ելիզավետպոլի նահանգից, դարձավ հայկական առանձին իշխանություն, ստեղծելով իր տեղական Ազգային խորհուրդը, որպես գործադիր իշխանության վերադաս մարմին: Ազգային պետական իշխանության եւ Անդրկովկասի հայկական գավառների միավոր[illegible] [illegible]ւնություն ծավալեց Թիֆլիսի [illegible]յոց Ազգային խորհուրդը:

Հ. Հարությունյանը նշում է, որ Լեռնային Ղարաբաղում տիրող կացությունը պահանջում էր գավառի բոլոր ազդեցիկ ուժերի միավորում: Այդ իսկ պատճառով մի կողմ թողնելով կուսակցական վեճերը, արցախահայության բոլոր քաղաքական ուժերը բռնեցին համագործակցության ճանապարհը: Ընտրվեց Արցախի տեղական իշխանության ժամանակավոր մարմին՝ «Հայ հեղափոխական կուսակցությունների ու կազմակերպությունների Ղարաբաղի ժամանակավոր խորհուրդ», որը հետագայում կոչվեց «Միջկուսակցական բյուրո» անունով: Իսկ 1918 թ. հուլիսի 22-ին Շուշիի բեմական դպրոցի դահլիճում գումարվեց արցախահայության առաջին համագումարը, որի աշխատանքներին մասնակցում էին յուրաքանչյուր գյուղական հասարակությունից մեկ պատգամավոր: Աշխատության հեղինակը ընդգծում է, որ առաջին համագումարը կարեւոր քաղաքական իրադարձություն էր արցախահայության կյանքում: Այն Արցախը հայտարարեց անկախ վարչաքաղաքական միավոր, ընտրեց Ազգային խորհուրդ, լուծարեց հին կառավարությունը: Նոր կառավարությունը կազմվեց կոալիցիոն սկզբունքով եւ ստացավ «Ղարաբաղի ժողովրդական կառավարություն» անունը:

Լեռնային Ղարաբաղի քաղաքական ու սոցիալ-տնտեսական կյանքում կատարված դրական տեղաշարժերը, սակայն, լրջորեն անհանգստություն պատճառեցին Ադրբեջանի մուսավաթական կառավարող շրջաններին:

Աշխատության հաջորդ գլուխներում պատմական փաստերի մանրակրկիտ շարադրումով քննարկվում են Ադրբեջանի համառ փորձերը Ղարաբաղին տիրելու համար:

Հ. Հարությունյանը շեշտադրում է, որ մուսավաթականների իշխանության անցնելուց հետո Զանգեզուրին եւ Լեռնային Ղարաբաղին տիրելու Կովկասի թաթարների ցանկությունը վերածվեց պետական կուռ քաղաքականության:

Ճշմարիտ է, անշուշտ, այս դիտարկումը, քանի որ մինչ այդ հիշյալ հայկական տարածքների հանդեպ ադրբեջանցիների ոտնձգությունները չափազանց զգուշավոր էին ու զանազան պատրվակներով քողարկված, իսկ Ադրբեջանի անկախացումից հետո առավել բացահայտ ու ագրեսիվ դարձան:

Հեղինակն այս հանգամանքը բացատրում է նրանով, որ Ադրբեջանը ստեղծեց կազմակերպված ու մարտունակ բանակ, որը բույլ էր տալիս դիմելու ավելի կտրուկ ու համարձակ քայլերի, իսկ թուրքերի հարձակումն էլ Հայաստանի վրա վերջինիս ուշադրությունը շեղում էր Բաքվի ծակատից:

Գրքում պատմական համոզիչ տրամաբանությամբ լուսաբանվում է Անդրանիկի գործունեությունը Զանգեզուրում, նրա եռանդուն ջանքերը Արցախի ազատագրման գործում: Ընդգծվում է, որ Զորավարը երբեք անտարբեր չի եղել արցախահայության անմնահանջ պայքարի հանդեպ: Սակայն, ինչպես ցավով նշում է գրքի հեղինակը, Անդրանիկին բախտ չէր վիճակված մտնել Շուշի եւ իր մարտիկներին առաջ[illegible] Արցախ աշխարհի խորքերը: Ան[illegible]կի առաջխաղացումը կանգնեցվե[illegible] տար ուժերի կողմից հյուսված դ[illegible]նագիտական դավադրությամբ: Ադր[illegible]ջանի կառավարության եռանդագ[illegible] ջանքերով այդ տեր դերը ստանձնում է անգլիացի գեներալ Թոմսոնը, որը Անդրանիկին ուղղված հեռագրում հայտնում է, թե ընդհանուր զինադադար է կնքված: Թոմսոնը ստահոդ կերպով հավաստում էր, թե դաշնակից երկրների կողմից հրամայված է ադրբեջանական եւ թուրքական իշխանություններին, որպեսզի նրանք որեւէ ռազմական գործողություններ չդիմեն հայերի դեմ: Զորավարը Վարանդայի, Դիզակի, Խաչենի եւ Ջիվանշիրի զինվորական հրամանատարներին հրահանգում է դադարեցնել պատերազմական գործողությունները:

Ի դեպ, աշխատության չորրորդ՝ «Անգլիայի դիրքորոշումը եւ Ղարաբաղի ողբերգությունը» գլխում մեկ առ մեկ մերկացվում են անգլիական դիվանագիտության տեր մտահղացումներն ու որոգայթները Արցախը Ադրբեջանին բռնակցելու գործում: Առաջին աշխարհամարտում Թուրքիայի կրած պարտությունից հետո Անդրկովկասում հաստատվեցին բրիտանացիները: Այս անգամ Ադրբեջանը Ղարաբաղն ու Զանգեզուրը նվաճելու իր ծրագրերը կ[illegible]կանում էր իրագործել մուսավաթականների փոխարինած բրիտանացիների միջոցով: Անգլիացիների բրիտանական քաղաքականությ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ներկայացուցչության ջանքերով խափանվեց Ղարաբաղի ժամանակավոր կառավարման Հայոց Ազգային խորհրդի մշակած նախագիծը, որով երկրամասում խաղաղ կյանքի հուսալի երաշխիքներ էին ապահովվում: Թոմսոնի անմիջական գիտությամբ Ղարաբաղում եւ Զանգեզուրում նշանակվեց ադրբեջանական գեներալ-նահանգապետ խոսուն բեկ Սուլթանովը, որը նշանակման օրից սկսեց հայ ազգաբնակչության դեմ վայրենի հալածանքներ կիրառել:

Աշխատության վերջին՝ «Լեռնային Ղարաբաղը խորհրդային Ադրբեջանի եւ խորհրդային Ռուսաստանի քաղաքականության ոլորտում» գլխում լուսաբանվում է խորհրդային կարգերի մուտքը Ղարաբաղ, Ադրբեջանի ղեկավարների ակնբարթային գունափոխումը՝ այս անգամ կարմիր դրոշակների օգնությամբ լուծելու Ղարաբաղի հայության Ադրբեջանի գերիշխանությանը ենթարկելու հիմնահարցը: 1920 թ. ապրիլի 30-ին, Բաքվի բոլշեւիկյան հեղաշրջման հաջորդ օրն իսկ «կարմիր» դիմակ հագած նահանգապետ Սուլթանովը բնակչությանը կոչ էր անում այդ առթիվ կազմակերպել հանդիսավոր միտինգներ: Այս անգամ արդեն ճարպիկ Սուլթանովը Արցախի բռնակցումը հաջողացնելու նպատակով ակտիվորեն լծվեց «բոլշեւիկյան կարգի» հենց ապրիլի 29-ին ստեղծվեց Ղարաբաղի միացյալ հեղկոմ, որի նախագահ հռչակվեց հենց ինքը՝ խորամանկ խոսուն բեկ Սուլթանովը: Արցախը Ադրբեջանին բռնակցելու գործում ադրբեջանական ղեկավարությունը վարպետորեն օգտագործեց 11-րդ կարմիր բանակի զորամասերին: Մնացյալն արդեն քաջ հայտնի է:

Ամփոփելով, ընդգծենք, որ պատմաբան Համլետ Հարությունյանի «Լեռնային Ղարաբաղը 1918-1921 թթ.» աշխատությունը ոչ միայն կարեւոր լրջության գիտական ուսումնասիրություն է, այլեւ քաղաքական առումով խիստ արդիական է մեր օրերի համար:

Հ. Հարությունյանի «Լեռնային Ղարաբաղը 1918-1921 թթ.» գիրքը ստիպում եւ օգնում է մեզ՝ առավել լավ յուրացնելու հայոց հեռու եւ մոտիկ անցյալի դասերը:

ԱՐՄԵՆ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ
Պատմական գիտությունների թեկնածու

ԱԶԳ

միջազգային

Դեկտեմբերի 9-ին Թեհրանում աւարտաւանճներն էր աւարտւում Իսլամական համաժողով կազմակերպության 8-րդ գագաթաժողովը: Այդ աւարտաւանճներին համաժողովի անդամ 55 երկրներից 27-ը մասնակցում են պետության ղեկավարի մակարդակով: Գագաթաժողովը 1979 թ. իսլամական հեղափոխությունից ի վեր Իրանում անցկացվող միջազգային խոշորագույն միջոցառումն է, եւ պատահական չէ, որ պաշտոնական Թեհրանն առանձնակի կարեւորություն է տալիս դրան: Թուրքիայի իսլամական գագաթաժողովի կարեւորությունը ինչպես Թուրքիայի, այնպես էլ Իսրայելի համար:

Ինչ վերաբերում է թուրք-իսրայելական ռազմական համագործակցությանը, ապա դա հերթական անգամ ընդգծում է տարածաշրջանի երկրների տարանջատվածությունը ԱՄՆ-ի դաշնակիցների ու նրա հակառակորդների միջեւ: Վերջիններիս թվում առանցքային տեղը թերեւս Իրանինն է պատկանում, իսկ Սիրիան հաջորդում է նրան: Հենց Իրանն ու Սիրիան էլ գլխավորում են «ահաբեկչությանն աջակցող երկրների» բացասական վերաբերմունքն է արտահայտում թուրքական զինված ուժերի կողմից պարբերաբար Հյուսիսային Իրաք կատարվող ներխուժումների նկատմամբ:

Իսլամական գագաթաժողովում ելույթ է ունեցել նաեւ Դեմիրելը: Դեկտեմբերի 9-ին գանգվածային լրատվության համար փակ նիստում նա, ըստ թուրքական հեռուստատեսության, անդրադարձել է հակաթուրքական վերոհիշյալ բանաձեւերի նախագծերին, մասնավորապես արդարանալով, թե Թուրքիան միջազգային նորմերին համապատասխան երկրների համերաշխությանն ու փոխադարձ հանդուրժողականությանը նպաստող կազմակերպությունը: Նա դրանով էլ եզրափակել է իր ելույթը:

Դժվար է ասել, թե նրա ելույթն ինչ տպավորություն է գործել ներկաների վրա: Համենայն դեպս, Հյուսիսային Իրաքում թուրքական զինված ուժերի ռազմական գործողությունների, ինչպես նաեւ թուրք-իսրայելական ռազմական համագործակցության վերաբերյալ վերոհիշյալ բանաձեւերի նախագծերը, թուրքական հեռուստատեսության վկայությամբ,

ԹԵՀՐԱՆ

Հակաթուրքական մթնոլորտ իսլամական գագաթաժողովում

Դեմիրելն իր ելույթով փորձում է արդարանալ

կան հեռուստատեսության տվյալներով, աշխարհի տարբեր ծայրերից Իրանի մայրաքաղաք էին հրավիրվել ավելի քան 600 լրագրող, իսկ Թեհրանի պողոտաներում հայտարարվել էր չորսօրյա արձակուրդ: Կարեւորը, սակայն, լրագրողների քանակը չէ, ոչ էլ պողոտաների արձակուրդը, այլ աշխարհաքաղաքական ենթադրելի փոփոխությունները, որոնք Ռուսաստանի քաղաքական ակտիվության պայմաններում անխուսափելի են դառնում Միջին Արեւելքում:

Իրաքյան վերջին ճգնաժամն այդ ակտիվության յուրատեսակ դրսեւորումն էր: Դրա հետագա աճը, որը համագոր է տարածաշրջանում Ռուսաստանի ազդեցության աճին, թվում է, թե պետք է ստիպի ԱՄՆ-ին, [illegible] միջինարեւելյան երկրների նկատմամբ: Համենայն դեպս, իրաքյան վերջին ճգնաժամում Ռուսաստանի ճնշման տակ ԱՄՆ-ը կանգնեց համանման փաստի առաջ, հրաժարվելով ռազմական գործողություններից: Ուրեմն, գագաթաժողովը կարեւորվում է նաեւ Միջին Արեւելքում ԱՄՆ-ի ռազմաքաղաքական ներկայության առումով: Քանի որ այդ ներկայության գլխավոր երկու նպատակներից մեկը Իսրայելի ռազմական գերազանցության ապահովումն է տարածաշրջանում, իսկ Թուրքիան որպես ապահովման միջոց առանցքային տեղ է գրավում ամերիկյան քաղաքական ծրագրերում, ուստի եւ ակնհայտ է դառնում ամերիկյան ցուցակը: Նրանց մեկուսացումը Վաշինգտոնի համար օրակարգի խնդիր է, եւ նա Իրաքին որպես մեկուսացման միջոց օգտագործելու մղումով թռիչքագերծ գոտիների է բաժանում: Այլ կերպ ասած, Վաշինգտոնն Իրաքին պահում է մասնատման մշտական սպառնալիքի տակ: Իսկ թուրքական զինված ուժերի անընդմեջ ներխուժումները Հյուսիսային Իրաք խորացնում են այդ սպառնալիքը: Ուրեմն Թուրքիան այդ ներխուժումներով թե իր ռազմական ներկայությունն է ապահովում Իրաքի հյուսիսում եւ թե նպաստում է տարածաշրջանի երկրների մասնատվածությանը, որպեսզի ապահովի Իսրայելի ռազմական գերազանցությունը Միջին [illegible] կան համաժողովում թուրքական թերթերի դիպուկ արտահայտությամբ, ստեղծվում է «հակաթուրքական ճակատ»: Արաբական երկրները Սիրիայի ու Իրաքի գլխավորությամբ համաժողովի օրակարգ են մտցնում Թուրքիայի ներխուժումները Հյուսիսային Իրաք եւ թուրք-իսրայելական համագործակցությունը ռազմական բնագավառում դատապարտող երկու տարբեր բանաձեւի նախագծեր: Ըստ երեւույթին, այդ նախագծերն արժանանում են նաեւ Իրանի Իսլամական Հանրապետության ղեկավարների ուշադրությանը: Արդյունքում նախագահ Մոհամադ Խաթեմին գագաթաժողովում դեկտեմբերի 9-ի ելույթով Իրանի տեսակետը հայտնել է պատասխան իր արդարացի պայքարն է մղում ահաբեկչության դեմ, որպեսզի ապահովի սեփական սահմանների անձեռնմխելիությունը: Նրա կարծիքով, ահաբեկչության դեմ մղվող այս պայքարի դատապարտումը նշանակում է ուղղակիորեն աջակցել ահաբեկիչներին: «Որոշ երկրներ, ասել է նա, ցավոք, աջակցում են ահաբեկչությունը», ավելացնելով. «Իրաքի ներկայիս կացության պատասխանատուն Բաղդադն է, որ համարձակվեց գրավել Քուվեյթը»: Իսկ ինչ վերաբերում է թուրք-իսրայելական ռազմական համագործակցությանը, ապա Դեմիրելն ընդգծել է, որ դա ուղղված չէ երրորդ պետության դեմ, եւ դրա շրջանակները սահմանա[illegible] մամբ ու զորքերի փոխադարձ վարժեցմամբ:

Նախագահ Դեմիրելն իր ելույթում դատապարտել է «Հյուսիսային Կիպրոսի թուրքական հանրապետության» եւ Արեւմտյան Թրակիայի թուրքերի ճակատագրի նկատմամբ իսլամական աշխարհի անտարբերությունը: Իսկ ղարաբաղյան հիմնահարցի առնչությամբ նա ընդգծել է. «Ադրբեջանի գրավյալ տարածքներից հայաստանյան զորքերի լիակատար դուրսբերման» անհրաժեշտությունը: «Թուրքիան, ասել է Դեմիրելը, իսլամական համաժողովը պատկերացնում է այնպիսին, ինչպիսին կլիներ աշխարհում խաղաղության հաստատման, տարբեր պատճառ են դարձել քաղաքական մթնոլորտի շիկացմանը գագաթաժողովում: «Ազգը» դեկտեմբերի 9-ի համարում կարծիք էր հայտնել, թե Իսլամական համաժողով կազմակերպության 8-րդ գագաթաժողովում լուրջ անախորժություններ են սպասում Թուրքիային: Հիրավի, «հակաթուրքական երկու բանաձեւի նախագծերի մուտքը գագաթաժողովի օրակարգ, Դեմիրելի արդարացման փորձերն ու թուրքական հեռուստատեսության «մթնոլորտի շիկացման մասին» վկայությունները հաստատում են այդ կարծիքը: Էականը, սակայն, դա չէ, այլ մեկուսացման փաստն է, ինչի առջեւ հեսգհեսե կանգնում է Թուրքիան: Ինչքան էլ թուրքական զինված ուժերի ներխուժումները Հյուսիսային Իրաք եւ թուրք-իսրայելական համագործակցությունը կարեւորում են Թուրքիայի տեղն ու դերը ԱՄՆ-ի քաղաքական ծրագրերում, միեւնույն է, երբ նա ընդառաջ գնալով այդ ծրագրերին, նպաստում է տարածաշրջանի երկրների մեկուսացմանը, մեկուսացված վիճակում ինքն է հայտնվում: Այլ կերպ չի կարելի բացատրել իսլամական գագաթաժողովի անախորժությունները, վերոհիշյալ երկու բանաձեւի նախագծերն ու դրանց միջազգային արձագանքը, որոնց օգտին, արաբական երկրներից բացի, արտահայտվում է նաեւ Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը:

ՎԻԳԵՆ ՉԱԼՔՅԱՆ

Արեւմտաեվրոպացիները հրաժարվում են լեհական կաթից

Եվրահանձնաժողովը լեհական կաթի եւ կաթնամթերքի ներմուծումն արգելեց, երբ անցյալ ամիս արեւմտաեվրոպացի փորձագետները Լեհաստանում ստուգված 4 կաթի գործարաններից երկուսում հայտնաբերեցին «սանիտարական եւ տեխնոլոգիական խախտումներ»:

Եվրամիության երկրների շուկաներում լեհական կաթի ու կաթնամթերքի առաքումների տարեկան ծավալի գումարային արժեքը կազմում է մոտ 38 մլն էկյու (43 մլն դոլար): Սակայն Բրյուսելում գործող եվրահանձնաժողովի որոշման համաձայն, Լեհաստանը չի կարողանա այլեւս կաթնամթերք արտահանել, քանի դեռ իր ձեռնարկությունները չի համապատասխանեցրել եվրոպական չափանիշներին:

Կաթը եւ պողպատը Վարշավայի ու Բրյուսելի տարաձայնությունների գլխավոր աղբյուրներն են: Եվրահանձնաժողովը Լեհաստանին կոչ արեց մշակել պողպատաձուլական հատվածի վերակառուցման ծրագիր, եւ եկող տարի մաքսատուրքերը 9-ից իջեցնել 3 տոկոսի:

Մասնագետների կարծիքով, այս հարցերի ակտիվ փոխըմբռնման բացակայությունը մթագնում է Լեհաստանի Եվրամիության անդամ դառնալու հեռանկարները: Այս խնդրի շուրջը նախատեսված է բանակցություններ սկսել 1998 թ.: Լեհաստանը կուզենար Եվրամիությանն անդամակցել արդեն

2001 թ.-ին, սակայն, եվրահանձնաժողովի կարծիքով, դա տեղի կունենա փոքր-ինչ ավելի ուշ, քանի որ այդ երկիրը պետք է մեծ աշխատանք կատարի ազգային արդյունաբերությունը եւ հաստատությունները եվրոպական չափանիշներին համապատասխանեցնելու համար: Եվրահանձնաժողովի փորձագետների կարծիքով, Լեհաստանի տնտեսության առավել անբարվոք ճյուղերից մեկը գյուղատնտեսությունն է: Թեեւ այդ բնագավառում զբաղված է երկրի բնակչության մեկ քառորդից ավելին, դրան ընկնում է ներքին համախառն արտադրանքի ընդամենը 10 տոկոսը:

Եվրահանձնաժողովը մտահոգված է, որ Լեհաստանում եւ Եվրամիության թեկնածու մյուս պետություններում տարածված սանիտարական եւ անասնաբուժական ցածր նորմերը կարող են խոչընդոտ դառնալ Եվրամիության ներկա եւ ապագա անդամներին միավորող համաեվրոպական շուկայի ստեղծման ճանապարհին: Ինչպես նշում է «Ֆայնենշըլ թայմզ» թերթը, մինչեւ վերջերս Լեհաստանը Եվրամիության երկրներ կաթ էր արտահանում պաշտոնական փաստաթղթի հիման վրա, որը հաստատում էր երկրի 40 կաթի գործարանների համապատասխանեցումը եվրոպական չափանիշներին: Այդ ձեռնարկությունների արտոնագրերի ժամկետն ավարտվեց դեկտեմբերի 1-ին:

Գ. Ք.

ԱՇԽԱՐՀ

Ֆլավիո Կոտին՝ Շվեյցարիայի նախագահ

ԺՆԵՎ, 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Շվեյցարիայի 58-ամյա փոխնախագահ, արտաքին գործերի համապետական գերատեսչության պետ (նախարար) Ֆլավիո Կոտին այսօր իր երկրի նախագահ է ընտրվել խորհրդարանի երկու պալատների համատեղ նիստում: Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, սահմանադրությանը համապատասխան, 1998 թվականին նա պետության ղեկավարի պաշտոնը կվարի նախկին պարտականությունների հետ միաժամանակ: Պետության բարձրագույն պաշտոնում Կոտին փոխարինել է կառավարության գծով իր պաշտոնակից, արդարադատության եւ ոստիկանության գերատեսչության ղեկավար Առնոլդ Կոլերին:

Խորհրդարանի նիստում կառավարության փոխնախագահ է ընտրվել ներքին գործերի գերատեսչության պետ Ռութ Դրեյֆուսը: Շվեյցարիայի կառավարությունում ընդունված շրջափոխման սկզբունքին համապատասխան, տիկին Դրեյֆուսը պետք է նախագահ դառնա 1999 թվականին՝ փոխարինելով Ֆլավիո Կոտիին:

Ալիեւն ու Նիյազովը համաձայնության եկան

ԱՇԳԱԲԱԴ, 9 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իրանի մայրաքաղաքում հաջողությամբ են ավարտվել Թուրքմենստանի նախագահ Սափարմուրադ Նիյազովի եւ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի բանակցությունները: Մասնակցելով իսլամական գագաթաժողովին՝ երկու մերձկասպյան պետությունների ղեկավարներն այսօր անցկացրել են երկկողմ հանդիպում, որը ծրագրված էր վաղօրոք:

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, բանակցությունների գլխավոր արդյունքներից մեկն է Կասպից ծովի վիճահարույց նավթահանքերի առթիվ պաշտոնական Բաքվի եւ Աշգաբադի միջեւ գոյություն ունեցող առճակատման հաղթահարումը: Բարձր մակարդակի երկկողմ հանդիպման ընթացքում համոզմունք է հայտնվել, որ առանց թուրքմենա-ադրբեջանական համաձայնության դժվար է արդյունավետ միջազգային համագործակցության հույս ունենալ Կասպից ծովի ավազանում:

Նախագահներ Ալիեւը եւ Նիյազովը համաձայնության են հասել Կասպից ծովի վերաբերյալ թուրքմենա-ադրբեջանական երկկողմ հանձնաժողովի ստեղծման շուրջ, որը գլխավորել են երկու պետությունների արտաքին գործերի նախարարներ Հասան Հասանովը (Ադրբեջան) եւ Բորիս Շիխմուրադովը (Թուրքմենստան): Թուրքմենա-ադրբեջանական համատեղ հանձնաժողովի առաջին նիստը որոշված է անցկացնել Աշգաբադում՝ դեկտեմբերի վերջին տասնօրյակում:

Ղազախստանի նախագահը տեղափոխվեց նոր մայրաքաղաք

ԱԼՄԱ ԱԹԱ, 9 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալության հաղորդման համաձայն, դեկտեմբերի 9-ին Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւի, ինչպես նաեւ խորհրդարանի նախագահի եւ կառավարության նստավայրերը փոխադրվում են Ակմոլա (նախկին Ցելինոգրադ) քաղաքը, ինչը տեղի է ունենում Ակմոլան որպես Ղազախստանի մայրաքաղաք հաստատելու նախօրեին: Ակմոլան գտնվում է Ալմա Աթայից 1200 կմ դեպի հյուսիս:

Դիտորդների կարծիքով, մայրաքաղաքի փոխադրումը ռուս ազգաբնակչության համար մեծ դժվարություններ կստեղծի հյուսիսային Ղազախստանում անենխիա պահանջելու համար, որտեղ նրանք ճնշող մեծամասնություն են կազմում:

ԱԶԳ

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

«Լեռը խոչընդոտ չէ. լեռը ճանապարհ է, որը տանում է դեպի վեր»

1994-ի դեկտեմբերի 11-ին կյանքից հեռացավ Ավետ Տերտերյանը: Ականավոր կոմպոզիտորի հիշատակին են նվիրված ընթերցողին ստորեւ ներկայացվող նոթերը

«Ավետ Տերտերյանը իր երաժշտության մեջ միատեղել է ժամանակն ու տարածությունը մի բյուրեղացած էության մեջ»:

Վ. ՇՎԱՐՑՄԱՆ

Սույն նոթերի բնաբանի հեղինակը ճանաչված (ԽՍՀՄ-ում եւ նրա սահմաններից դուրս) աստղագետ Շվարցմանն է: Եվ զարմանալի՞ է արդյոք, որ նման բնորոշումը ոչ թե կոմպոզիտորին կամ երաժշտագետին է պատկանում, այլ...

...Նրանք զբոսնում էին գեղատեսիլ Դիլիջանի կոմպոզիտորների միության քոթեջների անտառախիտ տարածքով, եւ մերթ ընդ մերթ հայացքն ուղղում գիշերային երկինք: Կոմպոզիտորն ու աստղագետը: Աստղից երկա՛ր լույս էր ձգվում դեպի երկիր մոլորակը, իջեւանում Դիլիջանի սարերի մթնշաղ ձորերում, եւ զրնգում ինչպես երկա՛ր, շատ երկար ձգվող հնչյուն:

Տիեզերքի առեղծվածային ու անմեկնելի սուբստանցիաներ՝ լույսը, ձայնը... Եվ ո՞վ է ասել, որ չի՛ զրնգում համայն տիեզերքը, եւ կամ մեր հայկական «դամ»-ը, որով տոգորված են Ավետ Տերտերյանի սիմֆոնիաները, չի պարուրված անտեսանելի նրբին լուսոլորտով... Եվ եթե այդպես չլինէր, մի՞ թե կծնվեին մարդկային աստվածատուր ոգու արարված հանճարեղ պտուղները... Երանելի է նա, ով լսում եւ տեսնում է արարչագործ բնության այդ հրաշալիքները:

Ավետ Տերտերյանը լսում էր, [illegible] ույթի, որ նրա սիմֆոնիաներն ամե-ներքին զգայուն նվագակցություն լինեն՝ դարի իրադարձություններին եւ ցնցումներին արձագանքող:

Վաղուց է հասունացել ժամանակը Ավետ Տերտերյանի ստեղծագործության մասին պատկառելի եւ լուրջ ուսումնասիրություն գրելու: Սակայն, անշուշտ, դա չէ սույն հրապարակման խնդիրը: Բացի այդ, կան արվեստագետներ, որոնց ստեղծածը հայտնի առումով դուրս է լոկ մասնագիտական արժեքների չափանիշներից: Մնալով դրանց շրջանակում, նմանների թողած ժառանգությունն առինքնում է համամարդկային հոգեւոր արժեքների բազմածիր դաշտին, եւ գեղարվեստական մշակույթի երեւույթ լինելուց զատ՝ դառնում է մարդկության կուլտուրայի նվաճում:

Այդպիսին է Ավետ Տերտերյանի ստեղծագործությունը, քանզի նրա երաժշտության հումանիստական պաթոսը ծառայում է կարեւորագույն մի խնդրի. բացահայտել մարդկային էներգիան, «պեղել» այն հոգու խորքերից եւ դրանով «ճեղքել» մարդ-անհատի ընդհանուր տիեզերական ողբերգականության զգացողությունը, հաղթահարել այն ստեղծագործ եւ կենարար ոգեղեն ուժով:

«Ինչի՞ մասին էր Ձեր սիմֆոնիան», հարցրել են մեկ անգամ կոմպոզիտորին: «Այն մասին, ինչի մասին դուք եք», եղել է Ավետ Տերտերյանի պատասխանը: Հիրավի, առավել ճշգրիտ եւ որոշակի դժվար էր ասել: Եվ նա, ով ունակ է զգալու իր «ես»-ի ընդերքում տիեզերական հավերժ սուբստանցիաների՝ անհատնում ձգվող լույսի եւ ձայնի հրաշքը, ում արյունը կարող է եռ գալ ազգային գեների մեջ թույն դրած երկարածիգ հայկական «դամ»-ի տիեզերական-նարեկացյան տրտմությունից, նա գիտի, որ դա, իրոք, այդպես է. Ավետ Տերտերյանի երաժշտությունը հենց մե՛ր մասին է: Յուրաքանչյուրի մասին:

«Ըստ էության, ոչ մի փիլիսոփա չի պատասխանել այն հարցին, թե ի՞նչ է երաժշտությունը», ասում էր Ավետը: Հավանաբար դա տիեզերական տատանումներ են... Տիեզերքը մարդկային ընկալողությանը մեծ, համամարդկային Լռությունն է: Սակայն այնտեղ Քաոս է, միլիարդավոր աստղային բեկորների «անձրեւներ», աստղների բախումներ, աներեւակայելի արագություն եւ աղմուկ, մեր ականջին անլսելի: Իսկ առավել բարձրյալ շերտերում, ուր ավարտվում են Քաոսի շարժումը, աղմուկն ու մութը՝ լույս է, երանելի լույս: Եվ այդ լույսը հնչում է: Այնտե՛ղ երաժշտություն է»:

Ոմանց համար սա պրիտչա է, ոմանց համար՝ իրենց գոյը եւ ստեղծագործությունը սնող աշխարհընկալում:

«Ես շատ շուտ հասկացա, որ ունակ եմ ընկալել-լսել այդ երաժշտությունը հոգու որոշակի վիճակի առկայության դեպքում: Երբ գտնվելով գերզգայուն լարվածքում, քեզ բացվում է տիեզերական բարձրյալ շերտերից հոգուդ մեջ թափանցող «երաժշտական նյութը», այդ ալմա մատեր-ը, եւ մնում է միայն գրիչն առնել ձեռքդ եւ նոտայի թղթին հանձնել այն, [illegible] թյամբ տրվել է քեզ ի վերուստ այդ պահին» խոստովանում էր կոմպոզիտորը:

Մարդկության կուլտուրայի պատմության մեջ հայտնի են դեպքեր, երբ արվեստագետը՝ երաժիշտը, բանաստեղծը, նկարիչը զգացել եւ ինքնադիտարկել է իրեն, որպես յուրատիպ միջնորդ՝ ի վերուստ տրված ներշնչանքի պահի եւ դրա վերջնական արդյունքի՝ իր ստեղծագործության միջեւ: Ստեղծել է այն, ինչ տրվել է: Այս տպավորությունը մշտապես եւ անմնացորդ համակում է շատերից շատերին Ավետ Տերտերյանի սիմֆոնիաները լսելիս: Սակայն, թող անհրավացիորեն չթվա, թե միջնորդ կամ «հաղորդիչ» լինելը դյուրին «դեր» է: Աներկբայորեն, հենց դրանում է արվեստագետի ինքնատիպությունն ու մեծությունը, տաղանդն ու հանճարեղությունը. յուրաքանչյուրին ի՛ր չափով շնորհված: Եվ այս է պատճառը, որ լսելով-ճանաչելով-զգալով Ավետ Տերտերյանի ստեղծագործությունը, բնականաբար պահանջ ես զգում մտազննության. արդյոք ինչպիսի՞ կապի մեջ են գտնվում երաժշտությունն ու փիլիսոփայությունը: Հետեւությունը մեկն է, եւ այն ճշմարտացի է թվում. կոմպոզիտորական մտածողության հիմքում ընկած է գոյի, կյանքի, ընկալման փիլիսոփայությունը, քանզի իրավացի է նաեւ այն դիտարկումը, որ ձայների միջոցով եւ շնորհիվ կոմպոզիտորը ստեղծում է աշխարհի իր սեփական մոդելը:

Եվ արդյո՞ք ընդունելի չէ այն դիտակետը, թե երաժշտությունը, որ օժտված է հստակ ըմբռնումների համակարգով, ներկայացնում է իրենից առկյանքը եւ նրա բազմաբազում դրսեւորումները՝ ստեղծագործողի արտահայտած խիստ անհատական վերաբերմունքը:

...Վաղուց է հայտնի մարդկությանը, որ փիլիսոփայության հիմնական կատեգորիաներից են ժամանակն ու Տարածությունը: «Անհատի՝ ժամանակի ընկալման հոգեբանական առանձնահատկությունները կախված են այնպիսի այլազան գործոններից, ինչպիսիք են ազգային ավանդույթները, մարդու [illegible] արվեստագետի ժամանակի ընկալումը դրոշմված է սեփական եւ միմյանցից նրբորեն զանազանվող ընկալողությամբ: Արեւելքի մարդը ունակ է այլ կերպ ընկալելու ժամանակը եւ նրա առագընթացությունը, քան Արեւմուտքի մարդը: Ինքնասուզմանը, մեդիտացիաների սովոր արեւելքցու համար, հավանաբար, ժամանակն իր ներքին ընկալմամբ ավելի ծանր ու դանդաղահոս է: Այստեղ դեր է խաղում նաեւ Արեւելքի մարդու խոր դարերից եկող հանդարտ խոկումը եւ իմաստությունը»:

Երբ Ավետ Տերտերյանը այսպես է խորհում ժամանակի ընկալման-ըմբռնման մասին, ակամա, հոգուդ եւ ականջիդ լսողության մեջ հառնում են նրա սիմֆոնիաներում՝ որպես արքիտեկտոնիկ հիմնական գոյացություններ վերընձյուղվող երկարածիգ Ձայնը, «դամ»-ը, եւ նույնքան էլ իմաստավորված դադարները, որպես ինքնասույզ խոկման մաքուր եւ «դատարկ» տարածություններ...

«Տարածության անվերջանալիության եւ կամ հակառակ պատկերացումները ընկած են արվեստագետի խառնվածքի հիմքում, երբ իրենց արտացոլումն են գտնում իր արվեստում», դարձյալ մտորում էր Տերտերյանը:

Համաձայնենք, որ սիմֆոնիկ պարտիտուրը յուրովի եւ որոշակի տարածություն է, որում ամեն մի հնչյուն իր բարձրությունն ունի, իսկ բարձրությունը, անշուշտ, տարածական ե- [illegible] երեւույթ է միաժամանակ միմյանցից հստակ հեռավորության վրա գտնվող մի քանի հնչյունից բաղկացած ձայնային կառուցվածքը: Երաժշտական տարածականություն եւ երաժշտական տարածություն Ավետ Տերտերյանի ստեղծագործությանը առավել բնորոշ հատկություններից են, որ արգասիք են կոմպոզիտորի, մտածողի ուրույն աշխարհընկալման, տիեզերքի յուրօրինակ լսողության, երաժշտական ձայնը՝ տիեզերական ձայնային ֆենոմենով օժտելու յուրաշնորհ տաղանդի:

...Կեսգիշերային Դիլիջանի կոմպոզիտորների միության քոթեջների անտառախիտ տարածքում հաճախ էր հնչում Ավետ Տերտերյանի երաժշտությունը: Եվ զարմանալի է, թե օրինաչափ, որ ոչ կոմպոզիտորին եւ ոչ երաժշտագետին, այլ... աստղագետին են պատկանում խոսքերը, որ «Ավետ Տերտերյանը իր երաժշտության մեջ միատեղել է ժամանակն ու տարածությունը մի բյուրեղացած էության մեջ»:

Աստղերից երկա՛ր լույս էր ձգվում դեպի երկիր մոլորակը, իջեւանում Դիլիջանի մթնշաղ ձորերում եւ զրնգում, ինչպես երկա՛ր հնչյուն, ինչպես հարազատ գեների մեջ եռ եկող հայկական «դամ»-ը, ինչպես հնչեղ Տարածություն, որոնցով այդքան ներդաշնակորեն «բնակեցված է» Ավետ Տերտերյանի երաժշտությունը:

«...Լեռը խոչընդոտ չէ. լեռը ճանապարհ է, որը տանում է դեպի վեր», սիրում էր ասել նա:

...Ավետ Տերտերյանի ողջ կյանքի ու ստեղծագործության բարդ եւ նվաճումաքայլ ուղին լեռով դեպի վեր բարձրացող հետաքրքիր ու հարուստ ճանապարհ էր, որ տոգորված էր Տիեզերքի, մարդկային կյանքի ընկալման յուրատիպությամբ եւ իմաստությամբ:

Նրա, անհատի, արվեստագետի, մեզնից հեռանալու տարելիցն է, թեեւ արտաքին շարժառիթը սույն նոթերի, սակայն Ավետ Տերտերյանը մնում է այն բացառիկ էություններից, որոնք իրենց աշխարհ գալով, գոյով եւ ասելիքով մնում են հոգում եւ մտքի հուշադաշտում, որպես մշտականորեն հնչող «դամ»... Որ իր հավերժական երկարաձգության մեջ մեր երկրային կյանքի հավերժող ճանապարհի իմաստն է հիշեցնում:

ԹԱՄԱՐ ՏԵՐ-ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ,
Արվեստագիտության թեկնածու

ԱՐՑԱԽ

«Դու մեր ցավը չես մեղմի, անարդար աշխարհ...»

Մտորում է ղարաբաղցի բանաստեղծուհի Ծովինարը

Վերջին ժամանակներս արցախյան մամուլի էջերում հաճախ է հայտնվում Ծովինարի (Ծովինար Բաղդասարյանի) անունը, մի բանաստեղծուհի, որի ստեղծագործական հակումներն ու տաղանդը դրսեւորվել են պատերազմական ծանր տարիներին եւ որի թրթռուն տողերը առաջացնում են հանրապետության գրական շրջանների հարաճուն հետաքրքրությունը: Մոտ ապագայում լույս կտեսնի բանաստեղծուհու առաջին ժողովածուն, որը քննադատների կանխագուշակումներով, իր ուրույն տեղը կգտնի ղարաբաղյան գրականության մեջ: Ժամանակի տրամադրությունների ծանր կնիքը կրող տպագրվելիք ժողովածուի մեջ ընդգրկված են Ծովինարի տագնապոտ խոհերը, ազատության համար կենաց-մահու պայքար մղող հարազատ ժողովրդի ապագայի մասին, պատերազմում ամուսնու անվերադարձ կորուստը վերապրած հայուհու թախծոտ մտորումները եւ ամենազոր սիրո հավիտենական փիլիսոփայության ու ոչ անցողիկ իմաստի մասին ստեղծագործություններ:

Չնայած հստակորեն ընդգծված քաղաքացիական ու հայրենասիրական դիրքորոշմանը, Ծովինարը նախեւառաջ քնարական բանաստեղծուհի է: Հոգեբանական նուրբ խորազգացությամբ նա սքանչելի մտապատկերներում բառացիորեն հյուսում է հոգու թրթռումների եւ ապրումների անկրկնելի մի սիմֆոնիա իր ինքնատիպ կերտվածքով եւ անսովոր ներշնչանքով.

**«Հափշտակված եմ, աշուն, քեզանով...
Եվ միայն փափուկ տերեւներն ես քո
Ցողով լվացված, հրդեհում իրենց
մի ինչ-որ մեկի ընկած արցունքով...»:**

Բանաստեղծուհու ստեղծագործություններում սիրո մշտական թեման երբեմն իր տեղն է զիջում փիլիսոփայական մտորումներին.

**«Բեմահարթակ է եթե կյանքն իրոք,
կյանքը կդառնա մի խաղ անհարկի,
եւ ինչ-որ մեկը
սեփական բախտից հե՞տ կկատակի...»:**

Եվ այնուամենայնիվ գերիշխողը հայրենիքի ազատությունն է, Արցախի ժողովրդի տառապանքն ու ձախորդությունները, խոր հավատը նրա անխուսափելի պայծառ ապագայի նկատմամբ. դու մեր ցավը չես մեղմի, անարդար աշխարհ, բայց մեկ է, մի օր մեզ կհասկանաս:

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ՖՐԱՆՍԻԱ

«Լիոն-Երեւան» ընկերութեան նոր նախաձեռնում

Պելվիլ հրապարակի գրողներու տունը դարձած էր ժամադրավայրը հայ ու ֆրանսացի արուեստասէրներու, նոյեմբեր 5-ի երեկոյեան ժամը եօթին: Բազմաթիւ էին անոնք ու եկած մասնակցելու հայ նկարիչներու վերապահուած ցուցահանդէսի մը բացման, զոր կազմակերպած էր Լիոն-Երեւան ընկերակցութիւնը: «Նարցիս Պիւլպիւլեան» հիմնարկը որու սեփականութիւնն է գրողներու տունը, հովանաւորած էր ձեռնարկը:

Ներկայ հասարակութիւնը երկարօրէն առիթը ունեցաւ դիտելու ու գնահատելու հայ արուեստագէտներու Սորիս Տէր-Մարգարեանի, Արամ Թադեւոսեանի ու Կլոդ Զավուշի, որ պատւոյ հիւրն էր, հրաւիրուած Երեւանէն, ստեղծագործութիւնները, միաժամանակ վայելելով ճոխ հիւրասիրութեան մը ջերմ վայրկեանները:

Լիոն-Երեւան ընկերակցութիւնը օժտուած է եօթանասունի մօտ անդամներով, ու տարիէ տարի կը նուաճէ նոր հանգրուաններ Արթիւր Տէր-Տէրեանի ջանքերուն շնորհիւ, որ մեզի յայտնած էր արդէն. «Մեր նպատակն է հայ արուեստի հարստութիւնները օրէ օր աւելի ծանօթացնել աշխարհին»:

«ՅՈՒՆԻՍ»

Եղոյեան, մարդկայնական բեմադիր մը

Քննադատ Գոֆրեդո Ֆոֆի, «Փանորամա»-ի թերթին մէջ (նոյ. 20) Աթոմ Եղոյեանի վերջին երկին «Գեղեցիկ վաղորդայններու» նիւթը ներկայացնելուն առընթեր կը գրէ.

Տաղանդ մըն է, որ ինքզինք կը հաստատէ, բան մը, որ հրճուանք կը պատճառէ, որովհետեւ դարավերջի խելակորոյս շարժարուեստը նման տարազներ շատ չունի: Ան կառուցուած է զգայնութեամբ եւ մշակոյթով ու կը շարունակէ ունենալ հիմք մը, զոր ուժգնօրէն մարդկայնական կը նկատենք: Եղոյեան ինքզինք կը հարցադրէ, ինչպէս եւ հասարակութիւնը: Իր հետաքրքրութիւններուն մէջ մնայուն գիծեր ունի, որոնք են մեծնակեացներու ցաւերն ու առանձնութիւնը, չափահասներուն պատասխանատուութիւնը մանուկներուն եւ երիտասարդներուն նկատմամբ, ընկերային յարաբերութիւններու ցանցը, երեւոյթներուն եւ էութիւններուն խաղը, որ յաճախ այնքան դաւաճանող է:

«ՅՈՒՆԻՍ»

ԼԻԲԱՆԱՆ

«Շիրակ» ամսագրի հոբելեանը

Պէյրութի Թէքէեան Կեդրոնի հանդիսասրահին մէջ, վերջերս հաւաքոյթ մը տեղի ունեցաւ Լիբանանի Թէքէեան Մշակութային Միութեան «Շիրակ» պարբերաթերթի 40-ամեակին: Բացման խօսքը արտասանած է «Շիրակ» խմբագիրներէն Ժիրայր Դանիէլեան: Ողջոյնի խօսքով հանդէս եկած են Երուանդ Պարսումեան, Զարեհ Խրախունի եւ Արամ Սեփեթճեան: Գեղարուեստական բաժին մը ցուցադրուած է:

«ՅՈՒՆԻՍ»

ՖՈՒՏԲՈԼ

Գնահատականներ, կարծիքներ...

FRANCE 98

Մեր թերթի նախորդ համարում տպագրել էինք աշխարհի առաջնության եզրափակիչ փուլի առաջին չորս խմբերում ընդգրկված հավաքականների հնարավորությունների վերաբերյալ կարծիքները: Այսօր ընթերցողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում մյուս չորս խմբերի թիմերի ներկայացուցիչների գնահատականները: Խմբերի կազմերից հետո տրված է ֆրանսիական «Օնզ մոնդիալ» հանդեսի մեկնաբանությունը:

E ԽՈՒՄԲ (Հոլանդիա, Բելգիա, Հարավային Կորեա, Մեքսիկա)

Եվ կրկին միասին են «անբաժան եղբայրները»՝ Հոլանդիան ու Բելգիան: Խմբի հաղթողի հիմնական թեկնածուները պետք է զգուշանան Մեքսիկայից, բայց ավելի շատ՝ Հարավային Կորեայից, որը շատ հավակնոտ է:

Ժորժ ԼԵԵՄԿԵՆՍ, Բելգիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ. «Կրկին Հոլանդիան: Ես վստահ եմ: Կարծում եմ, որ հոլանդացիների հետ դժվար կլինի, բայց հիմա կենտրոնանում եմ Մեքսիկայի ու Կորեայի վրա: Լատինամերիկացիներն առավելություն կունենան. 14:30-ին խաղալը նրանց համար ավելի հեշտ է, քան մեզ համար»:

Գուուս ՀԻԴԴԻՆԿ, Հոլանդիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ. «Մեր խումբն այնքան էլ դժվար չէ, ինչպես, օրինակ, «D»-ն: Մեքսիկացիները փորձառու խաղացողներ են՝ օժտված արագային տվյալներով: Մեզ համար դժվար կլինի հոլանդացիների դեմ խաղալ, քանի որ մենք ֆուտբոլի նույն ոճին ենք պատկանում: Կորեացիները թո՞ւյլ են: Թվում է»:

Չա ԲՈՒՆ-ԿՈՒ, Հարավային Կորեայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ. «Մենք պետք է լավ ֆուտբոլ ցուցադրենք. չէ՞ որ աշխարհի հաջորդ առաջնությունը մեր երկրում է անցկացվելու: Բելգիացիներն ու հոլանդացիները, իհարկե, ուժեղ են, այդ հենց պատճառով ամենից պատվաբեր կլինի նրանց հետ խաղերում ունեցած հաջողությունը: Ես այնքան լավ չգիտեմ Մեքսիկայի հավաքականը, բայց կարծում եմ, նա մեր ուժերից վեր չէ»:

Մանուել ԼԱՊՈՒԵՆՏԵ, Մեքսիկայի հավաքականի գլխավոր մարզչի տեղակալ. «Մենք դժվար խմբում ենք: Կորեացիների թիմը արագաշարժ է, իսկ հոլանդացիների ու բելգիացիների ուժի մասին խոսելն ավելորդ է: Մենք դեռ այնքան էլ պատրաստ չենք աշխարհի առաջնությանը, բայց ժամանակ դեռ կա: Հարկ կլինի շատ ընկերական խաղեր անցկացնել եվրոպական ուժեղ հավաքականների հետ»:

F ԽՈՒՄԲ (Գերմանիա, ԱՄՆ, Հարավսլավիա, Իրան)

Գերմանացիների համար լավ խումբ է: Ճիշտ է, նրանց դիրքերը սասանել կարող են հարավսլավացիները: Ցանկացած դեպքում քիչ հավանական է, որ այս երկու թիմերից մեկին չտեսնենք 1/8 եզրափակիչում:

Բերտի ՖՈԳՏՍ, Գերմանիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ. «Մենք հիանալի գիտենք, որ ԱՄՆ-ը եւ Հարավսլավիան լավ թիմեր են: Լավ հայտնի են նրանց ուժեղ ու թույլ կողմերը: Չենք մոռանում եւ այն, որ Իրանի թիմի երեք ֆուտբոլիստներ խաղում են բունդեսլիգայում, ինչը վկայում է հավաքականի դրական հատկանիշների մասին»:

Սթիվ ՍԱՄՓՍՈՆ, ԱՄՆ-ի հավաքականի գլխավոր մարզիչ. «Աշխարհի լավագույն թիմերի ֆոնի վրա էլ մենք կիմանանք, թե իրենից ինչ է ներկայացնում ԱՄՆ-ի հավաքականը: Գերմանիային եւ Հարավսլավիային վերաբերվում ենք հարգանքով: Մեր խումբը, իհարկե, ծանր է, բայց «մահվան խումբ» չէ, ինչպիսին «D»-ն է: Կազմված խաղացանկը մեզ համար հաջող է. նախ խաղում ենք գերմանացիների հետ, որտեղ կաշխատենք միավոր վերցնել, այնուհետեւ պետք է հաղթենք Իրանին, եւ ամեն ինչ կվճռվի հարավսլավացիների հետ խաղում: Առաջնությանը լավագույնս նախապատրաստվելու համար ընկերական խաղերում մրցակիցներ ենք ընտրել Հոլանդիային եւ Ավստրիային»:

Դարիուս ՄՈՒՍՏԱՖԱՎԻ, Իրանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ. «Ես երջանիկ եմ: Մեծ պատիվ է Գերմանիայի՝ աշխարհի ամենատիտղոսավոր թիմերից մեկի հետ խաղալը: Կարծում եմ, որ մենք կարող ենք հաղթել ԱՄՆ-ին, չէ՞ որ նրանք մեզանից ուժեղ չեն»:

Սլոբոդան ՍԱՆՏՐԱՉ, Հարավսլավիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ. «Եղավ այն, ինչ ուզում էի: Կարծում եմ՝ առաջին փուլը մենք կհաղթահարենք, իսկ թե հետո ինչ կլինի...»:

G ԽՈՒՄԲ (Ռումինիա, Կոլումբիա, Անգլիա, Թունիս)

Անգլիացիները, եւ կոլումբիացիները, եւ թունիսցիները ասելիք ունեն եւ կարող են խառնվել եվրոպացիների մրցավեճին: Թերեւս, մրցախաղերը հանդիսականների համար շատ հետաքրքիր կլինեն:

Գլեն ՀՈԴԼ, Անգլիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ. «Մեր խմբում շատ ուժեղ թիմեր են: Բայց ես շատ չեմ տխրում. կարող էր ավելի վատ լինել: Ռումինացի ֆուտբոլիստները աշխարհի առաջնությունների փորձ ունեն, նրանց թիմը տարիքային է, ի տարբերություն իմ թիմի: Թունիսի հետ խաղալու ենք ցերեկվա երկուսին, դա շատ վատ է: Ռումինացիների հետ հանդիպում ենք Թուլուզում, փոքրիկ «Ուեմբլիում», դա արդեն առավելություն է մեզ համար: Ամենահետաքրքիրը կլինի վերջին խաղը. մենք կիմանանք, թե մեզ ինչ է պետք»:

Անգել ԻՈՐԴԱՆԵՍԿՈՒ, Ռումինիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ. «Մեր խումբը ուժի տեսակետից երկրորդն է «D»-ից հետո: Բայց մեր թիմը շատ փորձառու է եւ ի վիճակի է 1/8 եզրափակիչ մտնել: Թեեւ, իհարկե, շատ ուժեղ են անգլիացիները: Բայց Կոլումբիան էլ թույլերից չէ»:

Դան ՊԵՏՐԵՍԿՈՒ, Ռումինիայի հավաքականի պաշտպան. «Վիճակահանությունից առաջ ես աղոթում էի. «Միայն թե ոչ Անգլիան ու Կոլումբիան: Եվ տեսե՛ք, թե ինչ ստացվեց»:

Հենրիկ ԿԱՍՊԵՐՉԱԿ, Թունիսի հավաքականի գլխավոր մարզիչ. «Այսպիսի խմբից հաջորդ փուլ դուրս գալը ծանր կլինի: Ռումինացիները հիանալի խաղացին ընտրական խմբում, իսկ անգլիացիների մասին խոսելն իսկ ավելորդ է: Բայց մենք ոչ մեկից չենք վախենում»:

Էռնան Դարիո ԳՈՄԵՍ, Կոլումբիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ. «Ամենաբարդ հակառակորդները Անգլիան ու Ռումինիան են: Առաջինը մեզ 3-1 հաշվով հաղթեց ԱՄՆ-ի աշխարհի առաջնությունում, երկրորդին տեսել եմ Եվրո-96-ում, որտեղ նրանք ինձ վրա լավ տպավորություն գործեցին իրենց տեխնիկայով: Թունիսը նույնպես ֆիզիկապես ուժեղ ֆուտբոլիստներ ունի»:

H ԽՈՒՄԲ (Արգենտինա, Ճապոնիա, Ճամայկա, Խորվաթիա)

Այստեղ, հավանաբար, ամեն ինչ պարզ է: Ահա այն թիմերի քանակի մեծացման հետեւանքը. պատկերացրեք Ճապոնիա-Ճամայկա մրցամարտը:

Միրոսլավ ԲԼԱԺԵՎԻՉ, Խորվաթիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ. «Մեզ համար հաջող վիճակահանություն է: Լավ է, որ «մահվան խմբում» չհայտնվեցինք: Ուրախ եմ, որ խաղալու ենք մրցաշարի, հավանաբար, ամենաթույլ թիմի՝ Ճամայկայի հետ: Ես արդեն մտածում եմ այն մասին, որ 1/8 եզրափակիչում մեզ դժվարին հանդիպումներ են սպասում, հնարավոր է՝ Անգլիայի հետ»:

Տակեշի ՕԿԱԴԱ, Ճապոնիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ. «Երկրորդ շրջան մտնելը ծանր կլինի մեզ համար, բայց, կարծում եմ, ոչ անհնար: Հպարտ եմ, որ իմ թիմը հանդիպելու է ֆուտբոլային հսկաների՝ Արգենտինայի եւ Խորվաթիայի հետ»:

Դանիել ՊԱՍԱՐԵԼԼԱ, Արգենտինայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ. «Մենք բավարարված ենք մեզ բաժին հասած հակառակորդներից, բայց ուրախ չենք: Լավ է, որ գոնե Պլատինին ուրախացրեց, ասելով, որ հնարավոր է Ֆրանսիա-Արգենտինա ընկերական մրցախաղ: Իսկ Մարիո Զագալոն ակնկալում է Բրազիլիա-Արգենտինա եզրափակիչ: Դե ինչ, ձգտելու բան կա: Խորվաթիան կարող է անակնկալ մատուցել: Մենք շատ ենք հարգում Ճապոնիային իրենց տեխնիկական բարձր վարպետության համար: Ճամայկայում էլ ֆուտբոլ խաղալ գիտեն. այնտեղ մարզիչը բրազիլացի է»:

Ռենե ՍԻՄՈՆԵՍ, Ճամայկայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ. «Լավ է, որ գոնե չընկանք «մահվան խումբ», ինչպիսին «D»-ն է: Հիմա ես մի բան եմ մտածում՝ ինչպես տեղ գրավենք աշխարհի լավագույն թիմերի թվում: Դրա համար հարկ կլինի գլխից վեր ցատկել եւ յուրաքանչյուր հանդիպման ժամանակ խաղալ միայն հաղթանակի համար»:

ՇԱԽՄԱՏ

Ա. Անաստասյանը սկսեց ոչ-ոքիով

Գրոնինգենում սկսված աշխարհի առաջնության անդրանիկ փուլում երեւանցի Ակոպ Անաստասյանը հանդիպեց ամերիկացի հանրահայտ գրոսմայստեր Յասեր Սեյրավանի հետ: Առաջին պարտիայում սեւերով խաղացող հայ շախմատիստը սլավոնական պաշտպանության տարբերակներից մեկում սկզբում հմտորեն պաշտպանվում էր, իսկ ապա ինքը տիրեց նախաձեռնությանը եւ երկար ժամանակ փորձում էր իրացնել առավելությունը: Այնուամենայնիվ, Սեյրավանը կարողացավ համառ խաղով փրկել կես միավորը: Այս պարտիան օրվա ամենաերկարատեւ հանդիպումներից մեկն էր: Այժմ հաղթողը պետք է որոշվի «նորմալ» խաղաժամանակով վերջին՝ երկրորդ պարտիայում: Իսկ եթե այն եւս ավարտվի հաշտությամբ, մրցակիցները կսկսեն մենամարտել արագ շախմատի, իսկ անհրաժեշտության դեպքում նաեւ կայծակնայինի պայմաններով:

Մեր շախմատասերներին հետաքրքրում են նաեւ այն մրցախաղերը, որոնց հաղթողները երկրորդ շրջանում հանդիպելու են Հայաստանի ներկայացուցիչների հետ: Ռաֆայել Վահանյանի պոտենցիալ մրցակիցը՝ սեւերով խաղացող մոլդավացի գրոսմայստեր Բոլոգանը, ինչպես եւ պետք էր սպասել, հաղթեց Կալմիկիայի պատվիրակ Ումգաեւին, որը, ի դեպ, միայն վարպետության թեկնածու է եւ անգամ միջազգային անհատական գործակից չունի: Վլադիմիր Հակոբյանի հակառակորդն ընտրվում է Պորտիշ-Լյութեր մրցախաղում: Առաջին պարտիան, որում հունգարացի նշանավոր գրոսմայստերը խաղում էր սեւերով, ավարտվեց հաշտությամբ:

Մրցումների ավագագույն մասնակիցը՝ աշխարհի նախկին չեմպիոն, 76-ամյա Վասիլի Սմիսլովը, պարտություն կրեց իր թոռան տարիքն ունեցող Մորոզեւիչից: Մեկ այլ հռչակավոր վետերան՝ Վիկտոր Կորչնոյը, հաղթեց Հեռնանդեսին: Իրենց առաջին հանդիպումները շահեցին նաեւ Միլոշը, Գելֆը, Ադիանտոն, Ալտերմանը, Մալանյուկը, Տկաչեւը, Կուռաիցան, Սլոբոդյանը, Կրասենկովը, Օլը, Կինդերմանը, Ռուբլեւսկին: Ամեն դեպքում, բոլոր մրցախաղերի բախտը կորոշվի երկրորդ պարտիաներում:

Գ. Հ.

Գ. Սարգսյանը՝ առաջատարների մեջ

Կաննում շարունակվող աշխարհի շախմատի պատանեկան առաջնությունում երկրորդ անընդմեջ հաղթանակը տարավ մինչեւ 14 տարեկանների մրցաշարում հանդես եկող Գաբրիել Սարգսյանը, որն այժմ առաջատարներից մեկն է: Երկրորդ տուրում իր խաղը շահեց նաեւ նույն տարիքային խմբում ելույթ ունեցող Տիգրան Ղարամյանը: Իսկ Տաթեւիկ Աբրահամյանը (10), Արմեն Անտինյանը (10), Բենիկ Գալստյանը (12) այդ օրը պարտություն կրեցին:

Գ. Հ.

ՖՈՒՏԲՈԼ

1/8 եզրափակիչի պատասխան խաղերը

UEFA CUP

Անցկացվեցին ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության 1/8 եզրափակիչ փուլի պատասխան հանդիպումները:

Շատ լարված անցավ Մոսկվայի «Սպարտակ» եւ գերմանական «Կարլսրուե» թիմերի հանդիպումը: Մոսկվացիները մի շարք գոլային հնարավորություններ ունեցան, սակայն խաղի 90 րոպեն ավարտվեց 0-0 արդյունքով: Իսկ քանի որ այդպիսի հաշվով էր ավարտվել այս թիմերի առաջին հանդիպումը, նշանակվեց լրացուցիչ ժամանակ: Եվ միայն 109-րդ րոպեին, ձախ եզրից ստանալով խաղընկերոջ հիանալի փոխանցումը, Ալեքսանդր Շիրկոն գրավեց «Կարլսրուեի» դարպասը, եւ «Սպարտակը» մտավ քառորդ եզրափակիչ:

Երկու շաբաթ առաջ ֆրանսիական «Ստրասբուրը» 2-0 հաշվով անսպասելի պարտության մատնեց աշխարհի ուժեղագույն թիմերից մեկին՝ Միլանի «Ինտերին»: Պատասխան խաղում Իտալիայի առաջնությունը գլխավորող թիմի ֆուտբոլիստները շատ եռանդ գործադրեցին, որպեսզի առավելության հասնեն: Փայլուն խաղաց բրազիլացի Ռոնալդոն: Չնայած այն բանին, որ չկարողացավ իրացնել ֆրանսիացիների դարպասին նշանակված 11 մետրանոցը, այնուամենայնիվ, նրա ջանքերով խփվեցին երեք անպատասխան գոլեր, եւ «Ինտերը» տեղ գրավեց ութ թիմերի թվում:

Ահա թե ինչպես ավարտվեցին անցկացված բոլոր խաղերը:

Սպարտակ (Ռուսաստան)-Կառլսրուե (Գերմանիա)՝ 1-0 (0-0)

Օսեր (Ֆրանսիա)-Տվենտե (Հոլանդիա)՝ 2-0 (1-0)

Աստոն Վիլլա (Անգլիա)-Ստյաուա (Ռումինիա)՝ 2-0 (1-2)

Լացիո (Իտալիա)-Ռապիդ (Ավստրիա)՝ 1-0 (2-0)

Ինտեր (Իտալիա)-Ստրասբուր (Ֆրանսիա)՝ 3-0 (0-2)

Աթլետիկո (Իսպանիա)-Կրոատիա (Խորվաթիա)՝ 1-0 (1-1)

Շալկե-04 (Գերմանիա)-Բրագա (Պորտուգալիա)՝ 2-0 (0-0)

Փակագծերով բերված են առաջին խաղերի արդյունքները: Ավելի մուգ գույնով առանձնացված են ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի 1/4 եզրափակիչ դուրս եկած թիմերը:

Բոխում (Գերմանիա)-Այաքս (Հոլանդիա) հանդիպումը հետաձգվել է:

Ռ. Ա.

OFFICE IN ARMENIA
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

Farewell to ***Ms. Enku Kebede***
UNDPI Representative
On December 12, at 3.00 pm
at DPI Office
14 K. Liebknecht St., Yerevan
Journalists and editors are invited

Հրաժեշտ ՄԱԿ-ի հասարակական
տեղեկատվության բաժնի ներկայացուցիչ
Տկն. Էնկու Կեբեդեին
Հրավիրում ենք լրագրողներին եւ խմբագիրներին
հասարակական տեղեկատվության բաժնի գրասենյակ
Երեւան, Կ. Լիբկնեխտի փող. 14
ս. թ. դեկտեմբերի 12-ին, ժամը 3:00

Իտալացի մրցավարների գործադուլը

Իտալիայի ֆուտբոլի առաջին դիվիզիոնի մրցավարները նոյեմբերի 29-ին եւ 30-ին (շաբաթ եւ կիրակի) գործադուլ արեցին: Պատճառն այն չէր, որ իտալացի 9000 մրցավարները շահագործվում են կամ վատ են վարձատրվում, կամ էլ շատ լարված են աշխատում: Բնավ: Գործադուլի պատճառն այն էր, որ իտալացի մրցավարները դժգոհ են հանդիսականների վերաբերմունքից, որոնք մշտապես վիրավորում են մրցավարներին, սուլում, ակնարկներ անում եւ սպառնալիքներ տեղում: Ավելին, հաճախ է պատահում, որ խաղից առաջ ճնշում գործադրվի մրցավարի վրա: Բռնությունները սովորական երեւույթ են դարձել: Ինչպես տեղեկացնում է «Էկիպ» մարզական օրաթերթը, ոչ պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլիստներից մեկը այս տարվա փետրվարի 2-ին Իտալիայի առաջնության մրցախաղերից մեկի ժամանակ հարձակվել է մրցավարի վրա եւ նոկաուտի ենթարկել նրան: Դրա համար ֆուտբոլիստը դատապարտվել է մեկ տարվա ազատազրկման: Իսկ մրցավարը ստացել է գանգի եւ վզի ողերի վնասվածքներ, զրկվել է ատամներից երկուսը, կոնտուզիա է ստացել եւ մասամբ կորցրել լսողությունը: Իսկ մեկ ուրիշ խաղի ժամանակ մրցավարը թեւից վիրավորվել է կարաբինի գնդակից, քանի որ համարձակվել էր դեղին քարտ ցույց տալ:

Մարզադաշտերում բռնությունների ալիքի դեմ բողոքելու վերջին միջոցը մնում էր մրցավարների գործադուլը: Ի դեպ, նույնպիսի վիճակում են նաեւ ստորին դիվիզիոնների մրցավարները, որոնք հաճախակի հետապնդվում կամ ծեծի են ենթարկվում հանդիսականների կողմից:

Առաջին դիվիզիոնի մրցավարների գործադուլի պայմաններում Իտալիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիան ստորին դիվիզիոնների մրցավարներին կոչ արեց փոխարինել նրանց, սակայն մրցավարների մեծամասնությունը համերաշխություն ցուցաբերեց գործադուլավորների հետ:

Պ. Ռ.

«Հայմամուլ» գործակալությունը

շարունակում է 1998 թվականի թերթերի եւ ամսագրերի բաժանորդագրությունը: Մինչեւ ս/թ դեկտեմբերի 20-ը բաժանորդագրությունը ձեւակերպած բաժանորդները իրենց հարմար վայրում (բնակարան, աշխատավայր, մոտակա կրպակ) Հայաստանում լույս տեսնող թերթերն ու ամսագրերը կստանան հունվարի 1-ից, իսկ Ռուսաստանում եւ նախկին միության հանրապետություններում լույս տեսնողները՝ փետրվարի 1-ից:

Ինչպես միշտ, բյուջետային հիմնարկների եւ անհատ բաժանորդների համար կիրառվում են զեղչեր:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 45-82-00, 45-82-56, 56-79-40 հեռախոսահամարներով:

«ՀԱՅՄԱՄՈՒԼ» ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

ՍՓՅՈՒՌՔԱՀԱՅ ՍԱՄՈՒԼ

Սիմջյանը հայ է, ծնված Օսմանյան կայսրությունում

***«Ազգի»** դեկտեմբերի 9-ի համարում տպագրված լուրով արդեն տեղեկացրել ենք մեր ընթերցողներին ամերիկահայ հայտնի գյուտարար Լութեր Սիմջյանի մահվան մասին: «Կալիֆոռնիա կուրիեր» հրատարակիչ Հարութ Սասունյանը հետեւյալ մանրամասներն է հաղորդում այդ ականավոր, բայց մինչեւ այժմ մեզ անհայտ մնացած գիտնականի մասին իր թերթի նոյեմբերի 27-ի համարում, ապացուցելով, այս էլ քանիերորդ անգամ, թե ինչքան անհրաժեշտ է ուշիուշով հետեւել հատկապես հայերիս եւ հայկականության հետ առնչվող իրադարձություններին ու անմիջապես անդրադառնալ դրանց:*

Լութեր Սիմջյանը 92 տարեկանում մահացավ հոկտեմբերի 23-ին, Ֆորտ Լոդերդեյլի (Ֆլորիդա) իր տանը: «Նյու Յորք թայմս» թերթը նրան ներկայացրել է որպես «բեղմնավոր գյուտարար, որի պատենտված գյուտերից են թռիչքի պատրանք ստեղծող սարքավորումը, լուսանկարչական ապարատի դիտակենտրոնացումը, բանկային գործառնությունների ավտոմատ հաշվիչ սարքը եւ հեռախոսահուշարարը: Յոթ տասնամյակների ընթացքում Սիմջյանը հիմնականում էլեկտրոնիկայի եւ օպտիկայի բնագավառներում հորինել է ավելի քան 200 առօրյա օգտագործման իրեր ինչպես ներքին, այնպես էլ արտաքին՝ միջազգային շուկայի համար»:

Շատերն են նրան երկրորդ Թոմաս Էդիսոն անվանել: Սիմջյանը Միացյալ Նահանգներ է ներգաղթել 1921-ին՝ 16 տարեկանում: Նյու Հեյվընում (Կոնեկտիկուտ) դպրոցն ավարտելուց անմիջապես հետո, 1928-ին, պաշտոնի է անցել Յեյլի բժշկական կրթօջախում, որպես լուսանկարչական բաժնի առաջին տնօրեն: Այստեղ [illegible] սարքավորումներ, որոնցից (1932-ին) հատկանշական են լուսանկարչական ապարատի դիտակենտրոնացումը (ֆոկուսը) եւ գունավոր ռենտգենյան ապարատը (1934-ին):

1939-ին Ստենֆորդում (Կոնեկտիկուտ) նա հիմնել է Ռեֆլեկտոն ընկերությունը (որը հետագայում տեղափոխվել է Տամպա (Ֆլորիդայում)՝ իր հնարած սարքերը արտադրելու համար: Ընկերությունն այս տարվա սկզբներին 90 միլիոն դոլարով վաճառվել է «Բրիստոլ Էրոսփեյս» ընկերությանը: Նա հիմնել է նաեւ երկու այլ «Ջեներալ Ռիսըրչ» եւ «Քոմանդ Օթոմեյշն» կորպորացիաները:

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո նա հնարում է օդաչուների տեսադաշտը ճիշտ կողմնորոշող եւ թռիչքի պատրանք ստեղծող առաջին սարքավորումը: Տարիներ անց հնարում է նաեւ գերձայնային հետազոտող մի սարք (որն օգտագործվում է հիվանդանոցներում), հեռավորությունից կառավարվող փոստային մի չափիչ եւ մշակում միսը փափկացնող հատուկ մեքենա: Վաթսունական թվերին ավելի քան 20 պատենտ է ստանում իր գյուտերի համար: 1973-ին ստեղծում է մարզավարժական մի հեծանիվ, որը միաժամանակ մերսում է վարողի իրանը: «Նյու Յորք թայմսը» գրում է, որ հակառակ թույլ տեսողությանը, պրն Սիմջյանը մինչեւ իր կյանքի վերջը շարունակել է հնարել նոր գյուտեր: Այս տարվա մարտին նա իր վերջին պատենտն է ստացել, որի շնորհիվ բարելավվում է երաժշտական գործիքների պատրաստման համար գործածվող փայտ[illegible] նյութը:

Մեր առջեւ է ականավոր մի անձնավորություն, որով ամեն մարդ կարող է հպարտանալ, հատկապես հայերը: Բայց «Նյու Յորք թայմսի» ընթերցողներից շատերը չգիտեն, որ նա հայ է, որովհետեւ նոյեմբերի 2-ի մահախոսականում թերթը նշել էր, որ Սիմջյանը թուրք է: Ես զանգահարեցի մահախոսականի հեղինակ պրն Քենեթ Գիլպինին եւ հարցրեցի, թե ինչո՞ւ էր նա թուրք համարել Սիմջյանին: Նա պատասխանեց, որ ոչ մի հիմք չուներ նրան հայ համարելու, քանի որ Թուրքիայում էր (իմա՝ Օսմանյան կայսրությունում) ծնված, ուրեմն թուրք էր: Պրն Գիլպինը ոչ միայն չգիտեր, որ 1905-ին (Սիմջյանի ծննդյան տարին) Թուրքիա գոյություն չուներ, այլ նաեւ այն, որ Օսմանյան կայսրությունը բաղկացած էր էթնիկական տասնյակ խմբավորումներից, որոնցից միայն մեկն էր թուրքական: Դեռ ավելին, Գիլպինն անտեղյակ էր նաեւ այն փաստից, որ Սիմջյանի առաջին անունը՝ Լութերը, խստորեն քրիստոնեական անուն է: Իմ հարցին, թե ազգանվան «յան» մասնիկը ոչինչ չէ՞ր հուշում արդյոք, նա պատասխանեց. «Ոչ, մինչեւ որ բողոքի զանգեր ստացա հայերից, մահախոսականի տպագրվելուց հետո»: Նա ավելացրեց, որ Բարինգտոնից (Իլինոյս) հեռախոսազանգ է ստացել նույնիսկ Սիմջյանի դստեր՝ կիսահայ Մարիխո Գարի կողմից, որը հասկացրել է, թե չնայած իր ընտանիքի անդամներին այնքան էլ չի մտահոգում այդ, բայց ամերիկահայ համայնքը չի հանդուրժի, որ իր հորը թուրք անվանեն: Գիլպինն ի պատասխան [illegible] որ Սիմջյանի 300 էջանոց ինքնակենսագրականում ոչ մի տող չկար նրա հայ լինելու մասին: Մեծ դժկամությամբ նա թերթի նոյեմբերի 4-ի համարում տպագրեց ուղղում, որտեղ նշված էր, որ «Թուրքիայում ծնված լինելով, նա բնիկ հայ էր»: Իհարկե, թերթի փոքրիկ, աննշան մի անկյունում տեղադրված ուղղումը չի կարող շտկել կատարված մեծ սխալը, մանավանդ որ ուղղումի հեղինակը դարձյալ սխալ է թույլ տվել՝ Օսմանյան կայսրության փոխարեն նշելով Թուրքիա բառը:

ADANA
COMMERCIAL BANK

ԻՆՉՊԵՍ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱ[...]

«Ադանա» բանկը հայտարարում է Հայաստան շտապ փոխ[...]նցումներ կատարելու ասպարեզում ծառայությունների ոլոր[...] ընդլայնման մասին: Այսուհետ 24 ժամվա ընթացքում ձեզ կարող[...] փոխանցումներ կատարել աշխարհի ցանկացած կետից գործնականորեն Ռուսաստանի բոլոր տարածաշրջաններ[...] «Ադանա» բանկի, «Կրեդիտ-Մոսկվա» բանկի եւ Ռուսաստա[...] Արտաքին առեւտրի բանկի (Վնեշտորգբանկ) մասնաճյուղ[...] բոլորակցական ցանցի միջոցով:

Մոսկվայից եւ Սանկտ Պետերբուրգից դրամական փոխանց[...]ների իրականացման փոխադրույքը՝ 1%: Ռուսաստա[...] տարածքաշրջաններից փոխադրույքը՝ 1% կամ առնվազն 10 դոլ[...]

Ձեզ սպասում ենք հետեւյալ հասցեներով՝

Մոսկվայում՝ «Կրեդիտ-Մոսկվա» ԲԱԲ
Սոնետչիկովսկի 6-րդ նրբանցք, 8 (մետրոյի «Պավելեցկայա» կայարան): Հեռ. 237-55-93, 233-42-43
Սանկտ Պետերբուրգում՝ «Կրեդիտ-Մոսկվա», «Սանկտ-Պետերբուրգսկի» մասնաճյուղ
Սադովայա փող., 54 (մետրոյի «Սադովայա» կայարան):
Հեռ. 310-19-67, 310-13-69
Երեւանում՝ «Ադանա» բանկ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երեւան, Նալբանդյան 5:
Հեռ./Ֆաքս՝ +(885)39 07157, +(885) 2 585980
Տելեքս՝ (64) 243340 ADANA SU

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ԲԱՆԿԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԵՐԻ Ծ[...]

Սանկտ-Պետերբուրգ, Բոլշայա Մորսկայա փ. 29	հեռ. (812)	312[...]
Բլագովեշչենսկ, Սովետսկիյ նրբ. 65/1	հեռ. (4162)	42[...]
Խաբարովսկ, Մոսկովսկայա փ. 7	հեռ. (4212)	33[...]
Վիբորգ, Կրեպոստնայա փ. 16	հեռ. (81278)	2[...]
Նախոդկա, Շկոլնայա փ. 19	հեռ. (42366)	[illegible]
Նովոռոսիյսկ, Սովետների փ. 47	հեռ. (86134)	[illegible]
Սոչի, Կարլ Լիբկնեխտի փ. 10	հեռ. (8622)	9[...]
Կրասնոյարսկ, Լենինի փ. 143	հեռ. (3912)	2[...]
Իրկուտսկ, Սվերդլովի փ. 40	հեռ. (3952)	2[...]
Ստավրոպոլ, Կոմինտերնի փ. 7	հեռ. (8652)	2[...]
Կալինինգրադ, Բոլնիչնայա փ. 5	հեռ. (0112)	3[...]

ՔԱՇԻ ՆՎԱԶԵՑՈՒՄ

Նիհարեք մինչեւ Նոր տարի արագ, արդյունավետ, անվտանգ կերպով:
30 օրում 5-15 կգ.
20 մլն զոհ հաճախորդներն արդեն մեզ հետ են:
Իսկ դո՞ւք:
Հեռ. 26-76-56.
ժամը 8-11-ը եւ 20-23-ը.

THE EURASIA FOUNDATION
YEREVAN OFFICE
JOB ANNOUNCEMENT

The Eurasia Foundation's Yerevan Office announces the following job opening:

Program Officer, Public Sector Issues

Position summary: The Program Officer reports to the Senior Program Officer and responsible for:

- With assistance from Program Associates, reviewing proposals received for projec[...] covering public sector issues (public administration, NGO sector, rule of la[...] independent mass media, and electronic communications);
- Exploring new areas of potential grant activity and explaining Foundation procedur[...] to potential grantees and other interested parties;
- As requested, representing the Foundation's work on public sector issues.

Qualifications:

- Education: An advanced degree (MAsters equivalent)- preferably in journalism, la[...] government or public policy- is required.
- Experience: Recent experience in the public sector, NGO development, and/or mas[...] media is highly desirable. Management experience is desirable. A record o[...] accomplishment in analysis and problem solving is required.
- Skills: Fluent English, Russian, and Armenian are required. Computer skills are als[...] required.

To respond:

Applicants should submit a letter of interest and resume to the address below befor[...] December 29, 1997.

Regional Director, Caucasus Eurasia Foundation
22 Isahakian Street, Apt. 11
Yerevan

հայաստան համահայկական հիմնադրամը
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԿԱՄԵՐԱՅԻՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՆԸ
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 27-ին ժ. 12.00-24.00
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ ԵՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՈՒՐՔԻ ՀԵՌՈՒՍՏԱՄԱՐԱԹՈՆ
ՆՊԱՍՏՆԵՐ
ՀՀ եւ ԼՂՀ ԶՈՀՎԱԾ ԵՒ I ԿԱՐԳԻ ՀԱՇՄԱՆԴԱՄ

ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻԿՆԵՐԻ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻՆ

ԾՐԱԳՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՀԵՌՈՒՍՏԱՄԱՐԱԹՈՆԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՒ ՁԵՒԵՐԸ

ուղղակի մուծում դեկտեմբերի 27-ին Կամերային երաժշտության տանը

փոխանցում «Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի ՀՀ ԿԲ 103003215672 հաշվին

խոստում-հայտարարություն հեռախոսով
52 64 74, 58 07 82, 52 09 40,
56 01 06, 58 33 94, 58 73 92
կամ. 59 44, 64 08

Դեկտեմբերի 1-31-ը կատարված բոլոր մուծումները հաշվարկվում են այս ծրագրին

ԲԱՐԻ ԳՈՐԾՈՎ ԴԻՄԱՎՈՐԵՆՔ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

առանձնատուն, 80 քառ. մ ընդհանուր մակերեսով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:

Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

Կազմակերպությունը մեծածախ վաճառում է շուկայականից մի քանի անգամ էժան արտասահմանյան ժակետներ եւ սվիտերներ (տղամարդու եւ կանացի):

Հեռ.՝ 73-80-98, 52-05-89

ԳՆՈՒՄ ԵՆՔ

Միայն ծագման փաստաթղթերով:
- Սեւ մետաղի ջարդոն եւ թափոն min 100 տ., 1 տ. արժեքը մինչեւ 35 դոլարին համարժեք դրամ:
- Ալյումինի ջարդոն եւ թափոն min 1 տ., 1 տ. արժեքը մինչեւ 800 դոլարին համարժեք դրամ:

Հեռ.՝ 58-39-96, 52-49-68, 46-09-61

Robin Generators RGX350[...]

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

բենզինով աշխատող միաֆազ էլեկտրագեներատորներ:

529353

հաճախակ.	մաքս. հզ.	նոմ. հզ.	աշխ. ժամ	տարող.
50 Հց	3.0 կվտ	2.5 կվտ	7.1 ժ	13 լ
60 Հց	3.5 կվտ	3.0 կվտ	6.1 ժ	

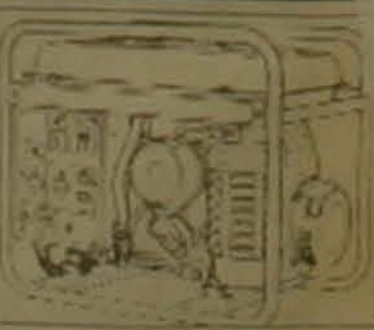

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur):

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 723. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 10. 12. 1997. Գինը՝ 100 դրամ